

פרק 11 : אנשים יפים במהלך הדרך

- א. פתיה
- ב. היחסים עם שר הביטחון שמעון פרס
- ג. דוד אלעזר (דדו) - כרמטכ"ל ואיש שריון
- ד. חיים לסקוב - האיש והשריון
- ה. הערכה ותודות בגמר מלחמת 73 ותפקידי כאלוף דרום
- ו. פרס יגאל אלון למעשה מופת חלוצי
- ז. תגובה לכותרת בעיתון
- ח. מאיר עמית
- ט. משה דיין
- י. יהודי חילוני - שיידע
- יא. ההספד למאיר זורע (זרו)
- יב. יום הולדת 161 שנה (הרצל - 86 , סיגלית 75)
- יג. יום הולדת 90 לעולש גילון
- יד. הרצל בן 80 - נושא דברים
- טו. דוד בן גוריון (ב.ג.)
- טז. מכתב לאלהו סחרוב
- יז. ברכות - הרצל בן 75

יח. הזמנה לחמין (טשולט) ; הזמנת נכדות לקניות

יט. 80 שנה לכפר יעבץ

כ. הרצל בן 85 – נושא דברים

א. פתיה

במהלך החיים אדם פוגש באנשים אחרים, באישים ומנהיגים שונים, הקשורים למקום עבודתו או המשתייכים לאותו ארגון או מעמד כלכלי - חברתי - פוליטי. עם חלק מאותם אנשים נוצרים קשרים הדוקים, לעתים לא רק במסגרת העבודה עצמה, אלא גם עם המשפחות. קשרים אישיים אלה עשויים להיות לתקופת חיים ארוכה. על רקע דומה, לאחר ביצוע תפקיד או משימה מוגדרת, יש ומן הנכון להודות לאותם אנשים שסייעו לך לבצע את תפקידך או משימתך בהצלחה.

פרק זה מיועד להציג את אותם האנשים אתם יצרתי קשר משמעותי ואת אותם אנשים הראויים לתודה על עזרתם לי. לכן הוגדר פרק זה - "אנשים יפים במהלך הדרך".

על חלק מהאישים אומר כהקדמה מספר דברים, כבר בפתחה.

את חיים לסקוב ואת מאיר זורע ("זרו") הכרתי בראשית דרכי בצה"ל. זרו היה מפקד ביה"ס לקצינים (1950) כאשר אני הייתי חניך ואח"כ מדריך, בעוד לסקוב היה ר' מה"ד.

לסקוב גרם לגיוסי לשרות בקבע בצה"ל - וזה הסיפור: חודשיים לאחר שחרורי (ממלחמת העצמאות) והצבתי למילואים, זומנתי לאמן את אחת מפלוגות המילואים הראשונות שהקימו. בגמר האימון הגיעו הרמטכ"ל ולסקוב (ר' מה"ד) לראות את תרגיל-האש המסיים את האמון. התרגיל היה מוצלח ביותר, ראיתי את לסקוב מסתודד עם הרמטכ"ל ופונה אלי: אני עומד להציע לך הצעה שלא תוכל לסרב לה, בעוד חודש מתחיל קורס מג"דים, אתה מוזמן להשתתף. ואכן לא סירבתי (קצין בדרגת סגן, איש מילואים בן 21, בקורס מג"דים).

עם זרו, פעלנו יחדיו בגי"ש ובאוגדת השריון ("קדש" - 56), בהיותו סגנו של לסקוב המפקד, ואנכי קצין האג"ם. קשרי העבודה היו מצוינים. הוא היה מפקד וקצין מטה מעולה. כאיש שלחם בבריגדה היהודית בצבא האנגלי הכיר היטב את תרגולות הצבא יחד עם המשמעת והדאגה לחייל הפשוט. יחד עם זאת איש האדמה, חקלאי מצטיין (במשקו - מעגן מיכאל). הקשר עם זרו נמשך לאורך כל השנים (בהיותו אלוף פיקוד צפון ור' אג"ם במטכ"ל). אף לאחר שחרורו מצה"ל. נהגתי לבקרו במשק עם משפחתי. המשפחות נפגשו פעמים רבות (דבר שהיה חסר אצל לסקוב שהיה ללא ילדים). נפגשנו עד יום מותו. בהלוויה הספדתי אותו (ההספד מופיע בפרק זה).

את **דוד אלעזר ("דדו")** הכרתי בשריון. הוא צעד בעקבות חיים בר לב. עבר הסבה לשריון לאחר מלחמת "קדש", היה מח"ט 7, סגן מפקד גי"ש ואח"כ מפקד גי"ש. דדו מת צעיר, מיד לאחר מלחמת יום-הכיפורים. כאשר מלאו 25 שנה למותו, נערך יום-עיון בו נשאתי דברים לזכרו - כאיש שריון (חומר זה מופיע בפרק זה)

פגשתי את שמעון פרס עוד בהיותו סגן שר-הביטחון (1965-59), אך היו אלה פגישות מקריות, לרוב עם ביקוריו ביחידות או בכנסים וימי-עיון. פגישת עבודה רשמית, ראשונה, התבצעה כאשר הוא התמנה כשר-הביטחון ואנכי, כר' אג"ם / מ"מ הרמטכ"ל חזרתי מניהול וועידת ג'נבה בין ישראל וסוריה/מצרים ומסרתי דוח על הוועידה ותוצאותיה. במהלך השנים בין 1974 ו-1977 נפגשנו רבות, במסגרת העבודה על התכניות הרב שנתיות של צה"ל (תכנית "אתגר" לשנים 74-79, ו- "מטמון" לשנים 80-84). בהצגת תכניות אלה בארה"ב, השתתפתי בפגישתו עם מזכיר ההגנה האמריקאי, ואח"כ הצגתי התכניות בפנטגון. התלותי אליו בביקורו בדרום אפריקה. יחסים מיוחדים נרקמו בינינו ונשמרו ככאלה גם בהיותו בממשלה/במפלגתו במהלך השנים, עד יום מותו.

* * *

ב. היחסים עם שר הביטחון שמעון פרס

אחרי הבחירות לכנסת באפריל 1974, כאשר יצחק רבין נבחר לראש הממשלה, התמנה שמעון פרס לשר הביטחון. פרס סיים את תפקידו כשר הביטחון ב-20 ביוני 1977, כאשר ממשלת מנחם בגין עלתה לשלטון ועזר ויצמן התמנה לשר הביטחון במקומו. העובדה שיצחק רבין היה ראש ממשלה לא הקלה את עבודת שמעון פרס כשר הביטחון. היו ביניהם חילוקי דעות, במיוחד בכל הקשור להסדרים והסכמים, שנדונו וסוכמו על ידי ארצות הברית עם הצדדים השונים (מצרים, סוריה, האו"ם ואחרים), כמו לדוגמה הסדר הביניים בין ישראל ומצרים בספטמבר 1975, שהיו בו פתרונות אמריקאיים לא פשוטים, שבאו להתגבר על טענות מוצדקות של צה"ל על היקף הנסיגה, עזיבת רכס אום חשיבה והכניסות לצירי הג'ידי והמיתלה. פרס היה לרוב קיצוני יותר בדעותיו מרבין ודרש להציג עמדות ותנאים מקשים, בעוד שרבין חיפש פשרות לקידום פתרון שיאפשר התקדמות וביצוע, תוך הסתמכות על ארצות הברית. עניינית, פרס לא מנע ממני או הגביל אותי, כיו"ר משלחות ישראל, בניהול המשאים ומתנים בג'נבה בוועידות שכונסו לגיבוש הסדרי הביניים עם סוריה ומצרים.

נפגשתי כמובן עם פרס מדי פעם במטכ"ל ובביקוריו ביחידות עוד בהיותו מנכ"ל משרד הביטחון (בשנים 1953-1959), ובהיותו סגן שר הביטחון (בשנים 1959-1965), אך פגישת עבודה ראשונה בינינו התקיימה רק לאחר כניסתי לתפקיד ראש אג"ם ומ"מ הרמטכ"ל, כאשר פרס התמנה לשר הביטחון, ואני חזרתי מג'נבה, בה ניהלתי את משלחת ישראל בוועידה שדנה בהסכם הפרדת הכוחות וההיערכות מחדש עם סוריה ברמת הגולן.

זומנתי אז לארוחת בוקר עם ראש הממשלה ועם שר הביטחון כדי למסור להם דוח על הוועידה ותוצאותיה.

פרס לא היה איש צבא, אך הכיר את צה"ל, ובקיאותו במערכת הביטחון, בתעשיות הביטחוניות, במערך המדיני והפוליטי בישראל ובחו"ל (במיוחד באירופה ופחות מכך בארצות הברית) הייתה מושלמת. הוא ידע להשרות אווירה נוחה ואמינות ביחסי העבודה. כשהיה שר הביטחון נפגשנו רבות במסגרת העבודה המשותפת – במטכ"ל, בביקורים במפקדות וביחידות צה"ל, בתרגילים השונים, בדיונים אצלו ובדיווחים שלי על התקדמות התוכניות והביצוע של תר"ש (תכנית רב שנתית) וסד"כ "אתגר" ו"מטמון". גם נסענו ביחד לחו"ל – לארצות הברית, להצגת תוכניות "אתגר" ו"מטמון" בפני שר ההגנה האמריקאי ובפנטגון – וכאמור לעיל, בביקור-סיור בדרום אפריקה.

באחת מהפגישות שלנו, הפתיע אותי פרס עם סיומה בשאלה ישירה: "כיצד אני מעריך את ביצוע תפקידו כשר הביטחון". לקח לי מעל לדקה להתחיל לענות לו, ולאחר שחזרתי למשרדי מהפגישה ניסיתי לרשום את עיקרי הדברים שאמרתי (מרשימה זו אני דולה את דברי שלהלן. אין זו סטנוגרמה, אלא עיקרי דברים מהזיכרון, שנרשמו אז).

בדברי עשיתי הבחנה בין הפעילות השגרתית בצה"ל לבין הפעילות המדינית של ראש הממשלה והממשלה: באשר לפעילות השגרתית בצה"ל, המתבטאת בפגישות עבודה, בביקורים ביחידות צה"ל, בהשתתפות בכנסים, בנאומים שלו בפני פורומים של הצבא, בסיכומים ובהכוונת פעילות השגרה, אמרתי כי הדברים נעשים בצורה טובה ביותר: האווירה והנגישות אליו נוחה והוא זוכה באמון המערכת. הוספתי כי לעתים חסרה הכוונה "מיניסטר־אלי" בנושאי ליבה, כמו התוכניות הרב־שנתיות, בהן הקביעות המדיניות והצבאיות היו לרוב לפי הצעות של צה"ל. יחד עם זאת, כל סיוע שנדרש ממשרד הביטחון ומערכותיו, כולל מהתעשיות הביטחוניות, וכן מתן עצות והנחיות ביחס לקשרי חוץ, נעשים כראוי.

בתחום מדיניות ביטחון, הייתה קיימת שנים רבות טענה שצה"ל מכתוב לדרג המדיני את המדיניות, מכיוון שהוא בעל המידע המעודכן, אנשי מחקר ותכנון ומערכת חושבת ומעריכה, בעוד שלדרג המדיני חסרה מערכת כזו. לא אמרתי דברים אלה לפרס, ויצאתי מההנחה שהוא מודע להם. עם זאת, אמרתי לו כי מדיניות הביטחון, על בסיסה עורכים הערכות מצב ובונים תוכניות רב־שנתיות, אמנם מתואמת ומאושרת על ידי הדרג המדיני, אך לא מורגש גורם מדיני מוביל וצריך לחשוב כיצד לשנות מצב זה. באשר לראש הממשלה והממשלה, הוספתי

כי להערכתו, הדרג המדיני אינו מעורה מספיק בידע על הנעשה במדינות האויב ואינו בקיא במטרות שצה"ל יכול להשיג במדינות אלו ובאפשרויות הפעולה שלו בהן. למעשה, הדרג המדיני אינו מכתוב את מדיניותו בבסיס מנחה לפעילות האפשרית של צה"ל באותן מדינות. המשמעות המעשית בשטח תהיה, שבעת חירום שוב תהיה זו המערכת הצבאית שתציע (למעשה תוביל) את הקביעה המדינית לפעילות הצבאית הנדרשת. חסרה מערכת מתודית, טכנית-עניינית, שיכולה להפעיל את עבודת המטה הנדרשת בין צה"ל ובין המערכת המדינית, כזו שתקבע נוהלי וסדרי עבודה משותפים כשגרה.

בשיחה זו עם פרס לא יכולתי לתת דוגמאות על חוסר המעש המדיני כפי שהיה במלחמת יום הכיפורים. פשוט לא הייתי ערוך לכך אז. אבל יכולתי להתבטא על היעדר המידע אצל הדרג המדיני ועל הצורך ביותר שיתוף פעולה ותיאום בין הדרג הצבאי לדרג המדיני.

פרס הקשיב בסבלנות לדברי, ואז שאל: "מה אתה מציע לעשות?" ביקשתי מספר ימים לחשיבה ולמענה. בימים שניתנו לי לחשיבה "גלגלתי" בראשי שוב את השאלה המפתיעה של פרס אלי. מה הניע אותה? אין ספק שפרס ביקש לבדוק את מעמדו בצה"ל, ואני בתפקיד ראש אג"ם ומ"מ הרמטכ"ל, המתאם את כל אגפי המטכ"ל והחילות ומנהל גם את דיוני מטכ"ל/אג"ם כל יום א' בשבוע (כפי שהיה נהוג אז), נחשבתי בעיניו כמי שיכול באמת לתת מענה לשאלה כזו. יחד עם זאת, פנייה כזו מצביעה לדעתי על אמון והערכה כלפי האדם אליו פנו. על אמון והערכה זו רציתי לשמור.

לאחר כשבוע נפגשתי עם פרס שוב והצגתי את עמדותי. הצעתי שאפעל בשני שלבים:

- בשלב ראשון אנו נכין נייר מטה אסטרטגי, שיפרט את מדינת "האויב" בכל חזית (דרום, מרכז, צפון) כולל פרטים על צבאה, מדיניותה, אוכלוסייתה – הרכבים ומאפיינים, תשתיות פיזיות, יעדים עיקריים – צבאיים ואזרחיים – היכולים לשמש כמטרות צבאיות, האפשרויות המבצעיות הפתוחות בפני צה"ל לפעול במדינות אלו, והערכות מודיעין על האפשרויות של כל אחת מהן לפעול בצורה עוינת כלפי ישראל, כולל בדרכים התקפיות. שר הביטחון יקבל את נייר המטה האסטרטגי לעיונו והוא יחליט האם לעבור לשלב השני והאם בשלב השני ישתתפו כל שרי הממשלה או רק הקבינט הביטחוני.
- בשלב השני יתקיים במטכ"ל יום הערכה עם הדרג המדיני. צה"ל יציג למשתתפים פירוט של כל הנתונים על כל מדינה ומהן אפשרויות הפעולה הצבאיות העשויות לתרום (באם יידרש) להשגת מטרות מדיניות בכל אחת מהן.

בגמר הצגת הנתונים יקויים דיון במטרה לאפשר למשתתפים להתייחס לנושא – מהן המטרות המדיניות של ישראל כלפי מדינות אלו וקביעה של מדיניות הביטחון של מדינת ישראל כלפי כל מדינה. במידת הצורך יקויים יום נוסף של דיונים. בגלל רגישות החומר וסיווגו הביטחוני, לא יחולק למשתתפים עותק כתוב.

- הפורום הצבאי והפורום המדיני יתכנסו פעמיים בשנה במטכ"ל, כנוהל עבודה שגרתית, כדי להציג עדכונים שוטפים ביחס לכל מדינה ולבחון את הצורך לעדכן/לשנות מטרות מדיניות או צבאיות.

לאחר ששמע את ההצעה אמר שר הביטחון פרס כי הוא חושב שמדובר בהצעה מצוינת שאם תתבצע אכן יושג שיתוף פעולה אסטרטגי בין הדרג הצבאי והדרג המדיני. השינוי העיקרי המתבקש בהצעה הוא ליידע את הדרג המדיני מבעוד מועד בנתונים המעודכנים ביחס לכל מדינה. פרס הוסיף כי היענות להצעה מחייבת כמובן את הסכמתו ואישורו של ראש הממשלה. סיכמנו כי פרס יבחן את הנושא ויודיע לי מתי ניתן יהיה להמשיך בביצוע הרעיון. בסיום הפגישה דיווחתי לרמטכ"ל על ההצעה, אך מבלי לפרט את נושא השיחה אתי שיזם שר הביטחון.

לאחר מספר ימים דיבר אתי הרמטכ"ל, וממנו הבנתי כי מישוהו שוחח אתו בנושא (איני יודע אם היה זה ראש הממשלה או שר הביטחון עצמו). רב־אלוף גור הוסיף כי ההצעה אינה נראית לו, בעיקר בגלל החשש וחוסר האמון שהוא נותן במשתתפים האזרחיים (כולל השרים, שהינם אנשים פוליטיים) שיידעו לשמור על המידע והסיכומים שיתקבלו בדיונים המשותפים. בהמשך, שוחח אתי גם שר הביטחון ומסר כי למרות שהוא תומך לחלוטין בההצעה, הוא לא יכול לבצע אותה באותו שלב. נמנעתי מלשאול אותו לסיבות לדחייה.

היעדר מדיניות ממשלתית מנחה לדרג הצבאי, שמתלווה אליו בפעילותו, מתקיים מאז תקופת בן-גוריון. לצערי, הניסיון שעשיתי לאחר מלחמת יום הכיפורים לשנות מצב זה ו"להייב" את הדרג המדיני לעשות מעשה ולקבל על עצמו את האחריות הנדרשת, נכשל. אני מנסה לנחש-להניח כי אם הניסיון היה מצליח, מלחמת לבנון הראשונה הייתה נראית אולי אחרת. זאת, כי בחומר שהוכן בזמנו במטכ"ל על לבנון הייתה אזהרה מודגשת לא לשתף פעולה באופן בלעדי עם הנוצרים ולא לנסות לשנות את המרקם העדין בין העדות השונות בשלטון הקיים בלבנון. * * *

ג. דוד אלעזר (דדו) - כרמטכ"ל ואיש שריון

דברים על " דדו בשריון "
(25 שנה לדדו- ערב לזכרו - 10 מאי 01)

מאחר ומדובר בתקופה ולא באירוע בודד, נדרשת הכללה ורקע מקדים.

הרקע

- במלחמת "קדש" - 56, הוכיח השריון את יכולתו לפעול כחייל עצמאי ומוביל ולא כחייל מסייע לחי"ר. ומאז 56, גדל משקלו של השריון בצה"ל, וגידולו נדרש למפקדים רבים, בעקר ברמת מג"דים ומח"טים, והסבות של אנשי חי"ר לשריון הפכו צורך חיוני (ופופולרי בקרב מפקדים בחי"ר).
- קדם למלחמת "קדש" מינויים של לסקוב כמפקד גיי"ש ושל זרו כסגנו. ניתן לכנות זאת הסבב הראשון של מפקדים שהופנו לשריון, מפקדים ממוצא חי"ר, עם רקע, עבר וניסיון בריטי. סבב זה היה קצר יחסית.
- סבב המפקדים השני, ממוצא חי"ר, הפעם עם רקע מהפלמ"ח, החל עם מינויו של חיים בר-לב כמפקד גיי"ש ולאחריו דדו. סבב שהחל בשנת 57 והסתיים בסוף שנת 64.

דדו הצטרף לשריון לאחר "קדש", עבר הסבה ובשנת 58 מונה כמח"ט 7. שנה לאחר מכן מונה כסגנו של חיים בר-לב ובשנת 61 מונה למפקד גיי"ש, תפקיד אותו מילא משך כ-3.5 שנים, עד לשלהי שנת 64, כאשר טליק סגנו החליף אותו כמפקד גיי"ש, ודדו מונה לאלוף פיקוד הצפון.

המאפיינים של דדו בשריון

תקופתו של דדו בשריון אופיינה, ראשית- בגיבוש תורות לחימה, העמקת ההדרכה ופיתוח תרגולות, בעקר בארבעה תחומים:

- לוחמת שריון בלילה
- לחימה בשטחים מדבריים (דמוי סיני) ובשטחים הרריים (דמוי הגולן והרי יהודה ושומרון).
- פיתוח הקרב הנייד, לחימת שריון בשריון (מה שכונה "ש.ב.ש.")
- *טכניקת הבקעת יעדים וקווי-הגנה ע"פ הדוקטרינה הקווית, הסובייטית, (עליה למדנו מתצלומי האוויר על יעדים בסיני).

יש לזכור שבתקופה זו לא הייתה קימת זרוע-היבשה ועדיין לא מפקדת חיילות-השדה, והתאום וההכשרה הבין-חיילית הוטלו על מפקדת גייסות השריון, אשר הייתה אחראית לתאום והכוונת החי"ר - הצנחנים - הארטילריה - ההנדסה וחיילות העזר השונים, כאשר העוצבה הבסיסית הייתה אוגדת-השריון.

ארבעת הנושאים שהזכרתי היוו הבסיס העיקרי לאורם תורגלו והוכנו הכוחות ללחימה, בתקופתו של דדו בשריון. הנושאים נלמדו והוטמעו בתרגילים, בקורסים רב-חיילים, בהשתלמויות, בימי-עיון, בוועידות מח"טים (אחד הכלים הייחודיים שפותחו בתקופת דדו ואשר שימשו לסעור מוחות ולהטמעת נושאים תורתיים), כל זאת תוך ניצול מרבי של הכוחות הסדירים, בעקר ביה"ס לשריון וחטיבה 7, תוך שילוב מתמיד של יח' ואנשי המילואים, מכל חיילות השדה.

מיוחדים וזכורים כמצוינים, היו קורסי המ"פים, רב-חיילי, השתלמויות הלחימה בלילה, תרגולי ההבקעה ובעקר התרגילים העוצבתיים אשר התקיימו בשטחים מגוונים, ביום ובלילה, - כאשר דדו לוקח חלק מרכזי בהכוונה -בהכנה- ובליווי הביצוע בשטח.

מאפיין חשוב של תקופת דדו -בשריון, מאפיין המהווה למעשה השלמה לכל הנושאים האחרים -היה: התרבות - החינוך ורוח-השריון - דדו טיפח זאת בדגשים מיוחדים: להקת-השריון, מקהלת הגברים של השריון, ערבי השריון בהיכל-התרבות בת"א, מחנות ותצוגות הרק"מ בערי הארץ, - כל אלה הפכו לשם דבר והוסיפו רבות לגיבוש הרוח, לרוח השריון, ולגאוות היחידות. בכל אלה, דדו, היה מעורה באופן אישי.

כמי שהיה תחת פיקודו של דדו משך כ- 10 שנים, ב-4 תפקידים שונים - כמפקד ביה"ס לשריון ומח"ט 7 - כאשר דדו היה מפקד גי"ש, כעוזר ר' אג"מ, כאשר דדו היה ר' מטכ"ל/אג"מ, וכר' אכ"א כאשר דדו היה הרמטכ"ל, ארשה לעצמי לסיים, כנקודה אחרונה, על צורת המנהיגות ואישיותו של דדו - דדו היה מפקד קר-רוח ומאופק, בעל ביטחון עצמי ניכר, אופטימי ללא תקנה, אדם המצטיין בנועם הליכות, התחשבות בזולת ורצון לשכנע. חשוב היה לדדו להסביר ולהשיג דברים תוך הבנה והסכמה. דדו השיג את אשר אחרים ניסו, לעיתים, להשיג בצעקה או במתן פקודה גרידא. חיוכו היה שובה לב.

אהבו את דדו בשריון והעריכו את תרומתו לחייל.

אין ספק שתקופתו של דדו בשריון תיכלל בין אבני - היסוד עליהם הוקם בנין הפלדה - השריון של צה"ל.

* * *

דוד אלעזר (דדו). דדו היה ר' מטכ"ל/אג"מ, חיים בר לב הרמטכ"ל ואני שמשתי כעוזר ר' אג"מ. עבדנו יחד בהרמוניה מלאה. כאשר התמנה לרמטכ"ל (בשנת 1972) הובטח לי, כי תפקידי הבא יהיה אלוף פיקוד הדרום, מיד לאחר סיום תפקידו של אריק שרון, שצפוי לסיים בראשית שנת 74. בינתיים ביקש דדו שאקבל את תפקיד ר' אכ"א, במיוחד כדי שאבצע את קיצור השירות בסדיר, וזה לא יימנע את מינוי כאלוף פיקוד הדרום. (בראשית 74). אך המציאות הייתה שונה. שרון החליט להקדים את עזיבתו מצה"ל לחיים פוליטיים, ובמקומו מונה שמואל גונן ("גורודיש"), לרמטכ"ל היה קל יותר להוציאו ממה"ד מאשר אותי כר' אכ"א. במלחמת יום-הכיפורים שמשתי כר' אכ"א ומה"ד ומתאם חיילות היבשה, (למעשה מפקד "זרוע היבשה"). על תקופת מלחמה זו, מתחייבת התייחסותי לפעילותו של דדו כרמטכ"ל -

בהכללה נכון לומר - "דדו הוביל את צה"ל לניצחון צבאי גדול". הוא היה הרמטכ"ל של צה"ל לפני המלחמה ובעת המלחמה. על תפקודו במלחמה נמתחה עליו ביקורת רבה. ביקורת מוצדקת. היו לו מהלכים שגויים, לעתים מהעדר עבודת-מטה נאותה ולעתים מפזיזות מחשבתית ואופטימיות יתרה אציין אותם המהלכים (או ההכנות) השגויים:

- * צה"ל לא הוכן כראוי למלחמה. לא בוצעה הערכת-מצב מדינית-צבאית לאחר מלחמת ששת-הימים. לא הייתה תכנית מוכנה לצה"ל - מה עושים כאשר מלחמה קורת.
- * פיקוד הדרום לא היה ערוך ומוכן להגנה.
- * נוהלי הקרב (ברוב הרמות) היו חפוזים משך כל המלחמה. תכנונים וסיכומים בוצעו לרוב בשטח ולא במטכ"ל. סגן הרמטכ"ל (האלוף טל), ניסה לתקן זאת, אך ללא הצלחה.
- * ניתן לפיקוד הדרום אישור להיערך להגנה בניגוד לתכנית המלאה של "שובך יונים".
- * תכנית ההתקפה המטכ"לית/פיקודית, בפיקוד הדרום ב-8 לאוק' 73, הייתה שגויה, וביצועה נוהלה בצורה חמורה.
- * התכנית המטכ"לית/פיקודית לביצוע הצליחה, לא הוכנה ולא בוצעה כראוי (עיתוי לא מתאים; חוסר ריכוז כוחות לביצוע);
- * פעילות כוחותינו בארץ גושן במצרים התנהלה ללא בקרה והכוונה פיקודית/מטכ"לית. תקיפת העיר סואץ - משגה.

ד. חיים לסקוב - האיש והשריון

(יום עיון, אונ' בר-אילן, 20 לפטירתו. 27 נוב' 02)

שיחה על לסקוב, עבורי, הנה גם זיכרון אישי, ולא רק מהשריון.

הכרנו לראשונה בשנת 50, אני קצין צעיר שזה עתה סיים קורס קצינים והושאר להדרכה בקורס הקצינים שזרו (האלוף זורע) היה מפקדו ולסקוב אחראי למערך ההדרכה בצה"ל. ומאז, למרות הפרש הגילים בינינו, נפגשנו ושוחחנו רבות, במפקדות – ביחידות – בשדה, בבית (על צלחת חמין או ירקות בשבת), ואף לאחר שחרורו של לסקוב מצה"ל, ואני עוד בשירות, נהגתי להזמין לאירועים מיוחדים, כמו כנסים, תרגילים ותמרונים ותמיד שמחתי לשמוע, ולהעריך מאד את השגותיו, הערותיו והצעותיו. גם לאחר השחרור שלי מצה"ל המשכנו להיפגש ולשוחח על צה"ל, המשטרה ועל הנעשה במדינה. גאה הייתי להיות ידידו של לסקוב עד יום מותו.

לסקוב היה איש צבא בכל רמ"ח איבריו, בתפקיד היה נוקשה ודורש משמעת אך דואג לזכויות וצרכי החייל והמפקד הזוטר. בשיחה היה אדם רגיש, פתוח לשמוע ולהבין את הזולת, שמח ליעץ ולעזור. איש שאהב את השירות והבין את מטרת השירות, במובן הטהור ביותר של מושג השירות. מספיק לבחון את התפקידים שביצע, כדי להבין זאת: ר' מה"ד, מפקד ח"א, מפקד גייסות השריון, אלוף פיקוד הדרום, ר'אג"מ – ס' הרמטכ"ל, רמטכ"ל, ונציב קבילות חיילים. לסקוב היה איש מיוחד – הוא רצה ואהב לשרת.

ארשה לעצמי לתאר שלוש אפיזודות קטנות המציינות את האיש לסקוב:

- בהיותו רמטכ"ל, באתי אליו לפגישה שגריתית ללשכתו, ביום ו' אחה"צ, שהנו לרוב יום הראיונות. בחדר ההמתנה היו מספר חיילים שהמתינו לפגישה עם הרמטכ"ל. והנה יוצא הרמטכ"ל ופונה לחיילים שהמתינו ואמר: "אני מתנצל על האיחור בלוח הזמנים המתוכנן והצורך שלכם להמתין. אנחנו נשלים את כל הפגישות ואתכם הסליחה". זאת אומר הרמטכ"ל עצמו לחיילים ולא הרל"ש או הפקידה!
- מספר ימים לפני מערכת "קדש", לצורך אימון טכני של מפקדת האוגדה, יצאנו לשטח קרוב למחנה – קסטינה, לבחור השטח לאימון. יצאנו בג'יפ- לסקוב, זור, אנכי ונהג, ביום ו' אחה"צ, ונתקענו בשטח, ללא מכשיר קשר. הלכנו ברגל למושב הקרוב – סגולה, כדי לטלפן למחנה ולבקש עזרת חילוץ. הגענו למושב עם כניסת השבת, נכנסו לבית הקרוב, לטלפן. בבית הייתה משפחה – הורים ו- 8 ילדים, עולים חדשים בארץ. טלפנו ועמדנו לעזוב, אך המשפחה הפצירה בנו לאכול אתם ארוחת שבת. עם כל רצוננו לאכול מעט, בלחץ המשפחה אכלנו כיד-המלך. בינתיים הגיעה החילוץ אמרנו תודה ועזבנו. לא היה לנו ספק שמה שאכלנו לא השאיר הרבה למשפחה מרובת הילדים לגמור את השבת. לסקוב לא היה יכול להשלים עם זה, והורה לקחת סיר חמין ומנות קרב מהמחנה למושב, לעצור כמאתיים מטר לפני המושב, לא לחלל את השבת בגלוי, וללכת ברגל לבית המשפחה ולתת לה את המזון. וכך נעשה.
- ואפיזודה הקשורה אלי אישית, ואתכם הסליחה. הפלוגתא בין שר הפנים והמשטרה – בורג, לבין מפכ"ל המשטרה – הרצל שפיר, במה שכונה "תיק אפרסק". לסקוב מופיע בטלוויזיה בתכנית "מבט", ובין השאר הוא נשאל: "המסקנה מדברך שהשר בורג, אם אמנם מכחיש הדברים, שהוא משקר!" ולסקוב עונה: "זה לא השטח שאני יכול להתייחס אליו. אני מנוע מלטפל בדברים אלה" (לסקוב אז – משמש כנציב קבילות חיילים). ובהמשך, ולא באופן ישיר לשאלה הקודמת שנשאלה, הוא אומר, כשהוא מתייחס אלי: "אני מכיר את האיש. הוא ידיד. איש שאני מאמין לו יותר מאשר לעצמי". תשובה לסקובית טיפוסית: שומר על כבוד הממסד אך יחד עם זאת אומר את שלו.

היכרות עם השריון עשה לסקוב עוד במלחמת העצמאות, הוא פיקד על הגד' המשריון בחט' 7 בגזרת לטרון, ואח"כ כמפקד חטיבה 7 במבצעי "דקל" ו- "חורב" בגליל.

כמפקד גייסות השריון מונה לסקוב ב- יולי 56 ושימש בתפקיד עד לאחר מערכת "קדש" ב- 9 לנוב' 56, סה"כ כ- שלושה וחצי חודשים. כדי להבין את התקופה, בהקשר לשריון, מן הנכון לתאר ארבע אירועים שהקשר ביניהם ברור :

- בשנת 55 נערכו מספר תרגילים חטיבתיים בשריון, שנכשלו טכנית. טנקים וכלים אחרים נשארו תקועים בשטח. בצה"ל התחושה הייתה כי השריון עדיין איננו בשל להיקרא "מלך שדה הקרב" ויש להשאיר תפקיד "מלכת שדה הקרב" לחיל הרגלים, ועל השריון לסייע לחי"ר בלחימה. מפקדי השריון היו במועקה. לא כך הם ראו את תפקיד השריון.
- מבצע "יונה" נערך מספר חודשים לפני מערכת "קדש". הובאו לישראל, מצרפת, במבצע נחיתה סודי, טנקי סופר-שרמן, טנקי אמכס, זחל"מים, תותחים ותחמושת. צוידו יחידות והוכנסו לאימונים מידיים. המורל בשריון עלה פלאים.
- עם מינוי לסקוב (וזרו- האלוף זורע, כסגן), לבקשתו, נערך דיון תורתי בהשתתפות שרהב"ט – בן-גוריון, הרמטכ"ל – דיין, לסקוב, זרו, (אנכי אז - קצין צעיר בתפקיד קצין האג"ם של גייסות השריון). נושא הדיון: הפעלת השריון בצה"ל. דיין הציג עמדתו – "על השריון לשמש כמסייע לחי"ר", ולסקוב הציג את עמדתו כי "על השריון להוות כוח עצמאי, חלוץ – מבקיע – ופורץ לעומק". להערכתי ב.ג'. השתכנע מדברי לסקוב, אך מטעמים טקטיים ומרצון לשמור על יחסים תקינים עם הרמטכ"ל, במיוחד לקראת מערכה צבאית קרובה, פסק ב.ג', כי הוא עוד רוצה לבחון את הדברים ואיננו רוצה להחליט עכשיו. כך זה נשאר עד שהמציאות והעובדות משדה הקרב של מערכת "קדש" הוכיחו מי צדק.
- ב- 10 ספט' 56, כחודש וחצי לפני מערכת "קדש", בפעולת תגמול כנגד משטרת קלקיליה, השתתפה פלוגת טנקים אמכס, אשר השמידה את עמדות הירי העיקריות של הירדנים, באש מעל לראשם של הצנחנים בתנועתם ליעד. הייתה זו פעולה מוצלחת של שיתוף- פעולה בין טנקים וחי"ר שעשתה רושם חיובי בכל צה"ל. (אלה היו ארבע אירועים, הקשורים לשריון, המבטאים נכונה האווירה לפני מערכת "קדש").

מה היו מחשבותיו של לסקוב על השריון, - ניתן להבין מתוך הדברים שאמר וכתב (ואני מצטט): "למדנו ורצינו ליישם מלקחי השריון במלחמת עולם השנייה, לקחי גרמניה ובריטניה". "היו לבטים רבים, מהם קצרי טווח, יומיומיים, כמו - מה עושים עם המחסור באמצעים, בתחמושת, ברשתות הסוואה? כיצד יזהה רק"מ את עמיתו או את האויב בערפל הקרב? איך יפונה פצוע מתוך טנק שנפגע?" "והיו לבטים רבים, ארוכי טווח, בתחום המדיניות והאסטרטגיה - איך לצפות את תנאי שדה הקרב העתידי? איך מלמדים את קרב האש, וכיצד לשלב אש תלולת מסלול עם ירי שטוח מסלול של הטנקים? לא כל רק"ם בשדה הקרב מגיע ממש למגע, רובם נעים ורק מיעוטם נלחמים. כיצד להביא לביטוי את מירב הכוח?"

"איך יוצרים עתודה כאשר האמצעים מוגבלים?" (לסקוב שאף ליצור עתודה בתוך היחידות עצמן, ע"י בניית גדודים של 3 פלוגות, כל פל' בת 4 מחלקות טנקים, כל מח' בת 4 טנקים, סה"כ 18 טנקים בפלוגה, כך שפלוגה תוכל לפעול בשני חלקים, שתי מחלקות עם המ"פ ו-שתי מחלקות עם הסמ"פ. או – שבכל פל' המח' הרביעית תשמש כעתודה פלוגתית או כגל שני במתקפה. או- בראייה גדודית, כל פלוגה מקצה את המחלקה הרביעית שלה, ונשארת עם 3 מח' טנקים, ויוצרים פלוגה רביעית בפיקוד הסמג"ד כעתודה גדודית, כאשר כל הפלוגות אז הן בנות 3 מח' – סה"כ 14 טנקים בפל').

" במערכת לחימה, דברנו על תמרון וביצוע "היתד והמלכודת" או "הפטיש והסדן". תמרון אסטרטגי, המבטא תפיסת שטח חיוני בעומק שטח האויב, והכנת מארב – תקיפה ("הפטיש"), נגד אויב התוקף את השטח החיוני ("הסדן"), תמרון הכולל מהירות- אש- התקפיות והפתעה, תוך ריכוז כוח להשמדת האויב".

לא כל המחשבות קבלו ביטוי מעשי במערכת "קדש" אך נזרע זרע והונחה אבן יסוד נוספת בבניין השריון בצה"ל. **במערכת "קדש"** – השתתפו: מפקדת גייסות השריון כמפקדת אוגדה סדירה, שלוש חטיבות שריון, אחת סדירה – חט' 7, ושתיים מילואים – חט' 27 ו- חט' 37.

ב- 29 לאוק 56, פרצו בציר המרכזי לסיני חט' 7 וחט' 37. וב- 1 נוב' פרצו בציר הצפוני- לסיני, דרך רצועת עזה, רפיח, אל-עריש, לעבר קנטרה בגדות תעלת סואץ – מפקדת האוגדה של גייסות השריון, חט' שריון 27 (מילואים) וחט' החי"ר הסדירה – חט' 1.

מה היה המיוחד מבחינת השריון במערכת "קדש" –

- לראשונה הופעל השריון (או נכון יותר לומר, העיז ופרץ השריון) למילוי תפקידיו הקלאסיים – חדירה לעומק, כיבוש שטחים, השמדת אויב, – ככוח עצמאי.
- לראשונה הופעלה מפקדת אוגדה משוריינת.
- לראשונה הופעלו חטיבות שריון – מילואים.

וזכותו של לסקוב, כמפקד גייסות השריון במערכה זו, לקחת חלק נכבד בייחוד זה.

והעיקר: בתולדות צה"ל נרשמה מערכת "קדש" כמערכה בה הפך חיל השריון לאגרוף המחץ העיקרי של חיילות היבשה בצה"ל. הוויכוח בין דיין ללסקוב, שהחל בדיון אצל בן-גוריון, הסתיים במתן הוכחה מוחצת בשטח, כי לסקוב צדק, (לזכותו של דיין יאמר, כי בהמשך, תמך גם הוא, בכל לב בראיית חיל השריון כחייל המחץ המרכזי בחיילות היבשה).

ואסיים באפיזודה נוספת, שתקשור אותנו גם לאחד הדוברים הבאים – כאשר השתחרר לסקוב מצה"ל ב- 61, שאלתיו – "חיים מה אתה מתכוון לעשות?", הוא ענה לי על אפשרות של עבודה במסגרת ממלכתית- ממשלתית, אך מיד אוסיף: "אתה יודע מה באמת הייתי רוצה לעשות?", – להיות ספרן בפו"מ, להדריך החניכים בקריאה ובהבנת הנקרא. לעשותם

קצינים חושבים, מעמיקים וטובים יותר. אך בישראל מי יבין זאת! " הוא לא היה ספרן, אך הוא היה נציב קבילות חיילים. איזה רמטכ"ל בימינו היה מתנדב או מבקש תפקיד זה?

תודה.

ה. הערכה ותודות בגמר מלחמת 73 וכן תפקידי כאלוף דרום

עם סיום החלק שדן בהפעלת מערכות אכ"א ומה"ד במלחמת יום הכיפורים, הכרחי לומר כמה מילות תודה אישיות:

אני חב תודה לרבים-רבים שפעלו בגופי המטה של אכ"א ומה"ד, בחילות שהיו כפופים ישירות לאכ"א ובחילות השדה (שהוכפפו לתיאום אכ"א במלחמה), אשר סייעו לי בביצוע תפקידי. את חלקם ציינתי בשמם במהלך חלק זה של הספר, אך יש עוד רבים וטובים שאני חב להם את תודתי.

חובתי הפיקודית-מקצועית והאישית היא לציין מספר מפקדים-קציני מטה שעבודתם במהלך המלחמה ראויה להדגשה מיוחדת: הרב הצבאי הראשי, אלוף מרדכי פירון, וסגנו, תא"ל גד נבון, עשו עבודת קודש נוכח הנטל הכבד של הטיפול בחללים, בנעדרים ובבני משפחותיהם. יכולתם לתת מענה אישי, ארגוני, תורתי ודתי ראויה לציון מיוחד.

תא"ל מרדכי (מוטקה) ציפורי, קצין שריון ראשי, השכיל להפעיל את המערכת החיילית במתן מענים לצורכי יחידות השריון בחזית, בהקמה, ארגון ואימון של צוותי טנקים, אנשי מקצוע ויחידות חדשות. הוא עשה זאת תוך שיתוף פעולה מצוין עם אכ"א ומה"ד, בפעילות רצופה במהלך כל ימי המלחמה.

תא"ל ד"ר משה קורדובה, קצין רפואה ראשי, שאנשיו שהיו מוצבים ביחידות הלוחמות השתלבו בדרגי הלחימה ועשו נפלאות בהגשת הסיוע הרפואי בשטח. גם הטיפול של מקרפ"ר בעורף, באלפי הפצועים בבתי החולים ובבתי ההבראה, ראוי לכל שבח.

אל"ם יעקב הראל הקים את המרכז לאיתור נעדרים, הפעיל את כל מערך הסריקות אחריהם בחזיתות השונות, ניהל את המידע הרלוונטי, תיאם את הפעילות עם כל הגופים הנוגעים בדבר ודאג לקשר שוטף עם המשפחות. כזכור, סוגיית הנעדרים, ובמיוחד היקפה הגדול, הייתה נושא חדש שצה"ל והמדינה נתקלו בו במלחמה זו. יעקב הראל מילא את המשימה על הצד הטוב ביותר.

אל"ם משה בר-נר (מקסי), ממחלקת התכנון באכ"א, השכיל לטפל ולתת מענה לשאלות שנגעו למיצוי כוח האדם הכולל בצה"ל, ובכלל זה הצורך להיענות לביקוש הגדול בכוח אדם כתגבור לכוחות, לצורך הקמת יחידות חדשות ולהכשרת צוותים ואנשי מקצוע. הוא עשה זאת תוך תיאום מלא עם מערך ההדרכה והחילות השונים.

תא"ל זאב (זאביק) קורן, שהיה אז ראש הלשכה שלי, ראוי לציון מיוחד. עבודתו המסורה והיעילה תרמה רבות לעבודת הלשכה וליכולתה לשלוט על תחומים כה רבים לאורך זמן, שכללו לעתים עשייה של "דברים קטנים ורגישים", שהמצב חייב. זאביק הפך לידיד וחבר המשפחה עד היום.

* * *

כאלוף פיקוד הדרום - חברים לדרך

. בתחילת שנת 78, צריך היה שרהב"ט (עזר ויצמן) ורוה"מ (מנחם בגין) לקבוע מי יהיה הרמטכ"ל הבא. היו שני מועמדים – אלוף רפאל איתן (רפול) ואנכי. לאחר שנקבע כי ר.איתן יהיה הרמטכ"ל, גמרתי במרץ 78 את תפקידי כאלוף פיקוד הדרום, ובהמשך השנה נסעתי לשנת לימודים באוניברסיטת סטנפורד – בקליפורניה.

זה המקום להוסיף מילים על הרגשתי כאלוף פיקוד, מפקד על עוצבות – יחידות, והעיקר על משמעות קיום קשר ישיר אישי ומקצועי עם מפקדים ואנשי-מטה. הגעתי לפיקוד לאחר שש שנות שרות במטכ"ל (שרות המתבסס על עבודת-מטה, הערכות מצב, דיונים, הכנת תכניות וסיכומים לביצוע, אותם מבצעים אחרים, אם כי תקופת היותי ר' אכ"א ביטאה גם פעילות שונה). הקשר, המגע האישי השוטף והיומיומי עם אנשי-ביצוע, והאחריות לביצוע, היה חסר לי מאד. אמנם הייתי בעבר מ"פ (חי"ר – סיור – טנקים), הייתי מג"ד (גד' 52), מח"ט (חטיבה 7), מפקד אוגדת מילואים (ללא פעילות מעשית), אך זה היה לפני שנים, ועתה תפקיד אלוף פיקוד, היה כמו "אוויר לנשמה". וצר לי, כי מסיבות ענייניות, נאלצתי לכתוב על תקופת היותי אלוף הפיקוד בצורה מקצועית – נושאת ועניינית ללא ההקשר האישי, הכל כך חשוב ונדרש בין האנשים המבצעים,

במהלך השנים, נוצרה אצלי חברות אמיצה עם מספר לא קטן של קצינים, הממשיכים להיפגש, גם באזרחית, כל שנה באופן קבוע. ומסתבר שכולם היו בעלי תפקידים שונים **ביחידות עליהם פיקדתי**, - בגד' 52 (אותו הקמתי כגדוד טנקים) – מ"מים, מפ"ים, סמ"פ, קמב"ץ, שלישי, סמג"ד. וכן מחטיבה 7 (בה הייתי מח"ט) - קמב"ץ, קמ"ן; ועתה בפיקוד נוספו – האלוף יעקב אבן (ג'קי) – כסגני (אך היה גם מ"פ בגד' 52), ותא"ל ברוך הראל (פינקו) שהיה מפקד אוגדה 252.

כדי לקבל קצת, מתחושת מפקד ופיקודיו, אני מצרף את מכתבו אלי של תא"ל ברוך הראל, שהיה מפקד אוגדה 252 (האוגדה, שמבחינת הפיקוד עשתה את העבודה הקשה ביותר):

* * *

ו. פרס יגאל אלון למעשה מופת חלוצי

פרס יגאל אלון למעשה מופת חלוצי

ועדת פרס יגאל אלון למעשה מופת חלוצי החליטה להעניק את הפרס לשנת תשע"ג - 2012

למשפחת בלום המורחבת ממושב חצבה שבערבה התיכונה

משפחת בלום המורחבת כוללת את ההורים – דבורי וגדעון בלום – לשעבר חברי קבוץ עין-גב, הגיעו לערבה בספטמבר 1973. הבן – אייל בלום (דר' ממכון ויצמן, בגנטיקה של הצמחים) ורעייתו ניבה רוסק-בלום (דר' ממכון ויצמן במחקר רפואי), הבת – ענת בלום ובעלה רן אפשטיין.

פעילויות המשפחה:

גדעון האב –

- הקים את משק החממות "החכמות" הראשון בערבה, המתבסס על מערכות טכנולוגיות מפותחות (לחימום, צינון, העשרה ב- CO_2 , בקרה והתפלת מים) ועל בחירת גידולים מתאימים לאזור הערבה. כיום החממות משתרעות על כ-100 דונם וערך הייצור כ-20 מיליון ש"ח לשנה. הוא מייבא זרעי גידולים שונים כדי לפתח שווקים נוספים בחו"ל. ייבוא זה הופך לאחר פרק זמן לנחלת כלל חקלאי האזור. בעקבותיו הלכו רבים וכיום יש כ-אלף דונם חממות חכמות בערבה.

- הקים מערך שווק, מיון ואריזה (בתקן ובפיקוח השוק האירופאי) המיועד באופן בלעדי לאירופה. למערכת שיווק זו הצטרפו מגדלים נוספים בהיקף ייצור של 250 דונם.

- כיום עושה המשק ניסיונות בגידול ענבים בחממות. המיועדים לשיווק מוקדם, בחודשים ינואר-אפריל. וכן גידול טבק מזן מיוחד – מהונדס גנטית, להפקת קולגן לשימוש רפואי.

הבת ענת בלום ובעלה רן אפשטיין –

- בגלל מכסות מוגבלות של קרקע ומים ליחידת משק במושב, הקימו ענת ורן, בסיוע ההורים (ובשיתוף המכונים לחקר מדברי בשדה בוקר ובשיתוף אוניברסיטה בן-גוריון) **משק לגידול דגי נוי** המשתרע כיום על 6 דונם ומבוסס על חממות בטכנולוגיות חדישות של מערכות סגורות (מכונות –"ביו-סקיור"). המים אשר שמשו לגידול דגי הנוי, בסבב טיהור ראשון משמשים לבריכות גידול פקעות נופר המיועדות לייצוא לחו"ל. המים בסבב טיהור שני משמשים להשקיית מטע תמרים בן 20 דונם.

- בעקבות הצלחת חוות דגי-הנוי, הוקמו בערבה עוד 15 חוות דומות על פי אותה טכנולוגיה של ביו-סקיור. הדבר התבסס על מכסות קרקע ומים מועטות יותר מהרגיל, וכך סייע להקמת הענפים החדשים ולשיבת בנים נוספים למושב הערבה.

הבן דר' אייל בלום ואשתו דר' ניבה רוסק-בלום –

- לאחר סיום לימודי הדוקטורט, במכון ויצמן, חזרו אייל וניבה לערבה. אייל משמש כמרכז המשק בחצבה, ויחד עם בני מושב נוספים מפתחים ענפים מגוונים בחקלאות. במקביל הם הקימו **מכינה קדם צבאית למנהיגות** הקולטת כיום 40 חניכים ולאור הביקוש הרב תוקם בפארן שלוחה נוספת.

* אשתו ניבה הקימה מעבדת מחקר במסגרת מרכז מדע ים-המלח והערבה, מפעל המשותף לשלוש המועצות האזוריות בערבה, ובשיתוף פעולה עם אוניברסיטת בן גוריון, היא מבצעת מחקר לחקר המוח באמצעות דגי – זברה (דג נוי, מיוחד למחקר), מחקר על דג, הניתן להשלכה למוח האדם, ותוך כוונה לפתח תרופות למחלות הקשורות במוח.

- במקביל , פועלת ניבה בהנחיית עבודות גמר וימי-עיון בביה"ס התיכון האזורי.
- ביוזמת הבנים ,החל לפני שנה פרויקט "**עבודה עברית**" ,לבוגרי צבא , המתחייבים לעבוד במשקי הערבה 8 חודשים , מתוך כוונה שיבואו בהמשך להתיישב באזור. הפרויקט החל ב-שני מושבים ומורחב עתה לכל חמשת המושבים בערבה התיכונה.

על פועלם של כל אחד מבני המשפחה ובראייה כוללת . מציגה המשפחה מעשי מופת – חלוציים , יוזמה ודוגמא לרבים. השימוש בטכנולוגיות חדישות , הייצור והשיווק של המוצרים והתוצרת , - הביאו לפיתוח ענפים ומשקים נוספים בערבה ; המעורבות החברתית והתרומה לקהילה בתחומים רבים , - כול אלה הביאו את חבר השופטים להחליט כי פרס יגאל אלון, על מעשה מופת חלוצי יינתן השנה ,תשע"ג – 2012 , למשפחת בלום המורחבת.

על זאת באנו על החתום:

הרצל שפיר, יו"ר

צפרה ניצן

יחיעם חורב

ארשה לעצמי התייחסות למשתתפים – מגישי הבקשות – ההמלצות לקבלת הפרס. קבלנו 21 המלצות על מעשי מופת – חלוציים של יחידים , קבוצות , ארגונים ומוסדות. מעשים מרחיבי - לב וגאווה. כולם ראויים להערכה רבה. פשוט "ישראל היפה".

* * *

ז. תגובה לכותרת בעיתון

כותרת בעתון : "צה"ל שוקל – גם זהותם של קצינים זוטרים תוסתר" , מחשש לרדיפה משפטית.

האם "ההסתרה" היא פתרון ? פתרון של מי ?

האם המדינה וצה"ל צריכים להסתתר ?

* יש גם פתרון אפשרי נוסף : ללבוש מסכת פנים.

* צה"ל איננו ארגון מאפיה או מחתרת או גוף טרור.

* צה"ל הוא צבא ההגנה לישראל במדינת ישראל , הכפוף לממשלת ישראל !

כל חייל ומפקד המשרת בצה"ל , גאה ללבוש את מדיו ולשרת בשורותיו.

איננו חושש מלהציג את מדיו ופניו.

* חיילים ומפקדים בצה"ל פועלים לפי פקודות הצבא ומבצעים את המוטל עליהם

באימונים ובמערכות קרביות לפי פקודות מפקדיהם. זו איננה יוזמה אישית.

* האחריות היא על צה"ל כארגון ועל הממשלה כמדינה ריבונית.

מדוע המדינה וצה"ל לא יעמדו גאים וזקופים כנגד כל מי שמנסה לפגוע באחד מחייליו – מפקדיו ?

מדוע המדינה לא יוזמת צעדים מדיניים ומשפטיים , נגד אותן מדינות אשר מאפשרות

רדיפה משפטית כנגד הבודד (הפועל כחוק במסגרת ארגון מדיני – ריבוני) ?

שיגישו התביעות כנגד הממשלה האחראית על צה"ל ומשרתיו !

מספיק עם ההסתרה ("מחבואים"). חיילי ומפקדי צה"ל אינם הפקר משפטי - מדיני.

אלוף(מיל) הרצל שפיר

ה. מאיר עמית

הכרתי את מאיר עמית מאז שרותינו בצה"ל ועד שנותרו האחרונות.

מאיר היה אדם רב פעלים שתרם למדינה בתחומים רבים.

ראשית – בתחום הביטחוני , בתפקידיו השונים בצה"ל – היותו אלוף , ואח"כ ראש המוסד.

שנית – בפעילותו הציבורית הענפה , כחבר כנסת ושר בממשלת ישראל .

שלישית – בפעילותו האזרחית – תעשייתית , מנהל "כור" , הוגה ומפתח תחום החלל , הקמה ושיגור לוויינים לחלל . בנה תעשייה מורכבת ומפותחת ברמה עולמית.

בכל התחומים פעל לעומק בכישרון ובהגינות למופת.

מאיר היה חבר לרבים , איש מיוחד שידע לרכז סביבו צוותי עבודה להשגת מטרה מוגדרת - תוך שיתוף פעולה , עבודת צוות נעימה ופורייה , והכול בשקט ובהצנע לכת.

הוא חסר לרבים מאתנו.

אלוף (מיל) הרצל שפיר

ט. משה דיין

אירועים, מפגשים, חילופי - דעות

ב- 1967, ערב מלחמת ששת הימים, הטיל עלי אלוף ישראל טל לתכנן את הבקעת האוגדה בציר החוף רפיח - אל-עריש (הוא ידע כי במבצע "קדש" עסקתי בתכנון ובביצוע הבקעת אוגדת השריון בפיקודם של חיים לסקוב ומאיר זורע, בדיוק באותו שטח, לאותה המטרה ובאותה מפקדת אוגדה של גייסות השריון). בתקופת ההמתנה לפני היציאה למלחמה ביקר אצלנו משה דיין (שהתמנה אז לשר הביטחון), והתוכנית האוגדתית הוצגה בפניו. בשלב הדיון והשאלות שאלתי את דיין מה יקרה אחרי שנגיע לקו אל-עריש והאם יש תכנון להמשך (כדי לא לחזור על המצב שבו היו כוחותינו ב-1956)? הוא ענה: "אנחנו נשמח מאוד אם תגיעו לקו אל-עריש, אני אסתפק בכך". אחזור לכך בהמשך.

בשנת 1981, לאחר שסיימתי את תפקידי כמפקד המשטרה (דיין תמך בי בגלוי בפרשת "תיק אפרסק"), פנה אלי משה דיין בבקשה שאסייע לו לקראת הבחירות לכנסת ביוני 1981, במפלגה שהקים – תל"ם. הסכמתי ואגרתי שוב "שעות דיין" רבות, הפעם כאזרח. עוד קודם לכן ישבנו ביחד בתחרויות הכדורסל של מכבי תל אביב, שם שימשתי לו כמנחה מקצועי – דיין שנא כדורגל ("עד שרואים גול"), ואהב כדורסל ("כאן יש כל הזמן אקשן"). בפגישות בביתו חזרנו לדבר גם על אירועים מהעבר. אני הקשיתי עליו בארבע אירועים בהם הייתי מעורב, שלדעתי לא נהג במהלכם נכון:

- התכנון הלא מושלם של מהלכי האוגדות במלחמת ששת - הימים בסיני (האירוע שהוזכר לעיל). דיין הודה כי טעה וכי נכון היה לתכנן שלב נוסף, למקרה של הצלחה, בו יוטל על צה"ל לכבוש את סיני עד קו המעברים ולהשאיר את התעלה פתוחה.
- התנהגותו בדיון אצל גולדה מאיר על הסכם הביניים בשנת 1971, שנערך לפי התוכנית שהכנתי לדיון מטכ"ל. דיין עצמו לא הביע באותו דיון את דעתו (החיובית) והשאיר את ההחלטה לראש הממשלה. בתשובתו לשאלתי הוא

התלבט ולבסוף ענה (לא בדיוק לשאלה, אך מבחינתו לעניין): "אינני מתאים, ואף לא ביקשתי בעבר, להיות ראש ממשלה".

- הסתרת נתונים מהדרג הצבאי לקראת ובעת מבצע "קדש", וכתוצאה מכך התרחשות של מספר אירועים ומהלכים שגויים של כוחותינו. דיין הודה שהוסתרו נתונים, אך לא הסכים שהם אלה שגרמו למהלכים השגויים.
- ההכנות והדיונים באשר להסכם השלום עם מצרים והסוגיה הפלסטינית, שנעשו ללא מעורבות המטכ"ל (לכך אתייחס בחלקו הרביעי של הספר שלי).

* *

משה דיין - שרהב"ט במלחמת יום-הכיפורים

כאשר בוחנים את הסוגיה של השפעת הדרג המדיני על מהלכי המלחמה מתחייבת הבחנה בין הממשלה לבין שר הביטחון משה דיין. שר הביטחון היה מעורה מאוד בנעשה בצה"ל בכלל ובנעשה בחזיתות במיוחד. ביקוריו התכופים בשטח, הן בסיני והן ברמת הגולן, אפשרו לו לדעת ולהעריך את המצב הצבאי בצורה המעודכנת ביותר. יותר מכך, הוא הכיר את המפקדים ואת דעותיהם הצבאיות (והפוליטיות) וחש היטב את הלכי הרוח ביחידותיהם. ביקוריו בעוצבות בשטח לא תרמו לקיום נוהלי קרב סדורים, אך הערותיו ו"הצעותיו" תרמו לדיון ענייני כיצד נכון להשיג את המטרות ולמלא את המשימות שעמדו על הפרק, וזאת גם כאשר "הצעותיו" לא התקבלו.

הוא דאג שאריק שרון ימשיך בתפקידו כמפקד אוגדה, למרות "בעיות משמעת" חמורות. התייחסויותיו הפסימיות לעתים על מצב המלחמה, שנאמרו בחדרי חדרים, נבעו מראייתו את כישלונות כוחותינו (במיוחד בימים הראשונים של הלחימה) נוכח אויב אותו לא הערכנו נכונה. בדיונים בממשלה וגם במפקדות השונות בצה"ל לא תמיד עמד דיין מאחורי רעיונותיו והצעותיו באופן חד-משמעי, ולעתים קיבל בשתיקה החלטות של אחרים. בכך נפגמה תדמיתו.

היו לדיין נקודות חולשה אישיות ומגבלות בהתנהגות המדינית ("לא יכול להיות ראש ממשלה"), אך היה איש חושב (לעתים "מחוץ לקופסא"), כריזמטי, היכול להשפיע על מהלכים ועל הזולת.

י. יהודי חילוני - שיידע

היהודים "עם הספר" – יידעו קרוא וכתוב. זכרו נושאים רבים בע"פ. חקרו – ביארו – התווכחו – קבעו הלכות, בכל הדורות. כולל בגולה, בפזורות השונות ברחבי העולם. מה המיוחד? מהו נטל המסורת:

- א. התנ"ך - תורה, נביאים, כתובים.
- **התורה שבכתב – חמשת חומשי תורה**: בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים וספר יהושוע.
 - **התורה שבע"פ – התלמוד (המשנה והגמרא)**.
לאחר שנאגרה בע"פ, משך דורות רבים. בגלל היקפה - כדי לשמרה, הועלתה בכתב.
 - **התלמוד** – יצירה רוחנית של עם ישראל. מפרשת את התורה שבכתב. עיקרה בחמש מאות השנים הראשונות לספירה. זה הבסיס עליו נשענו ונשענים בכל הדורות.
 - **מדרש – חקר דבר וביאור ענין**. דרשות של חכמים. לרוב מותאם לפרשות השבוע. **בית המדרש**: בית תלמוד תורה ותפילה.
 - **בית הכנסת** - הבית הקבוע לתפילה, תלמוד תורה, ולצרכי ציבור. לראשונה הוקמו בגלות בבל.

ב. המשנה:

- התורה שבע"פ. רבי יהודה הנשיא (165-210 לספירה) הסדיר בכתב **ששה "סדרי-משנה"**
בכל "סדר" מספר "מסכות" – מסכת:
"זרעים" (11 מסכות); "מועד" (12 מסכות); "נשים" (6 מסכות); "נזיקין" (או "ישועות" – 10 מסכות); "קדשים" (11 מסכות); "טהרות" (12 מסכות).
כל מסכת נחלקת לפרקים העוסקים בנושאים שונים הקשורים לשם המסכת.
כל משנה פותחת בהלכה מוסכמת הרווחת בבית-המדרש ואחריה דעת חכמים, אלה הנוטים לה ואלה המתנגדים לה. והוויכוח – הדיון מתקיים.
- חכמי המשנה נקראו "תנאים" - צורה ארמית מ"שנאים" = לומדים. וכן "המוראים". התנאים נהגו לצמצם, המוראים נהגו להרחיב.
- סגנון המשנה הוא מופת ללשון עברית קצרה, שקולה ומלוטשת.
- הלימוד נעשה ב"בתי-מדרש". שני בתי-מדרש גדולים וידועים: "בית הלל" ו-"בית שמאי",
הראשון מקל, השני מחמיר. אך נאמר – "מחלוקת לשם שמים".

ג. הגמרא:

- עוסקת בביאור – בירור **המשנה**. הלימוד בארמית בעיקר.

- מבחינת סדר הלימוד : התורה שבכתב (חמשת חומשי תורה) , המשנה והגמרא. החרדים עיקר לימודם הגמרא והמשנה. (בן 5 – התורה, בן 10- המשנה, בן 13- הגמרא והמשנה, כל חייו).
- * "תלמוד תורה" , הכוונה לימוד – המקרא , המשנה והגמרא.

ד. מתי נכתבה התורה ?

* רקע טכני-הכתיבה:

- כתב החרטומים , במצרים , היה קיים אלפי שנים לפנה"ס. התבסס על לוגוגרמות (כל סימן – מילה) וסימני א'-ב'. כתבו המלומדים והמכשפים. "חרטום" – חדק פיל (חרטום – בירת סודן).
- במאה ה-12 לפנה"ס , ניתן היה כבר לכתוב ספר (א-ב של 22 אותיות). הכתב הפיניקי כ- 1100 לפנה"ס. הכתב הארמי כ- 850 שנה לפנה"ס. הכתב הארמי-עברי מוכר כבר לפני 500 שנה לפנה"ס, אך יש להניח כי נכתב כבר קודם.
- מגילות ים-המלח (התגלו בשנים 56-1947) נכתבו במאה הראשונה-שנייה לפנה"ס. נתגלו שם קטעי מגילות מכ- 500 ספרים שונים ! , כולל קטעים של כל ספרי המקרא (התורה הכתובה) , כולל טקס שלם של ספר ישעיהו, וכן פירושים שונים לדברי נביאים.

• הבעיות בקביעת המועד/ים - לכתיבת התורה :

- יש וויכוח בין חוקרים וחכמים האם התורה ניתנה בשלמות או בחלקים שונים. אצל משה נכתב שנתן התורה / השירה הזו , לפני הכניסה לארץ המובטחת , ולפני מותו. האם הייתה זו כל התורה או רק חלק ממנה ? האם זה נכתב במהלך 40 שנות הנדידה במדבר ?
- האם ניתנה קודם בע"פ (במזרח הקדום היה נהוג שספרות דתית עברה דורות בע"פ) ורק בשלב מאוחר יותר הועלתה בכתב ?
- באם נמסרה תורה (מלאה או חלקית) ע"י משה , מתי זה קרה , לפי תיאורן התנ"ך :
- יציאת מצרים – הערכה , המאה 14 או 15 לפנה"ס , 40 שנה במדבר < 1460 שנה לפנה"ס
- או 1360 לפנה"ס , (שלמה המלך 930-970 לפנה"ס).

ה. האם התורה (במיוחד ספר "שמות") , מחקה את חוקי ח'מורבי ?

- ח'מורבי היה מלך בבל ואשור במאה ה-18 לפנה"ס. כתב את "חוקי ח'מורבי" שנודעו בכל העולם העתיק ומעבר לו . חוקרים רבים טענו שיש דמיון רב בין חוקי התורה לחוקי ח'מורבי.
- כיום , הדעה המחקרית קבעה , כי אכן יש דמיון , אך קיים שוני ברור, הן בצורת הצגת החוק ובמיוחד במידת ההחמרה – הענישה על אי קיום החוקים, פרט לכך שגם בעמים אחרים בעולם הקדום כתבו חוקים רבים דומים , בעת הקדומה.

.....

בעוד אני מכין את הדברים לעיל , נופל לידי מאמר מהיום (יום ו' 16 לאוג' 13) על ספרו של אלחנן נאה : "אפשר אחרת – החשיבה היוצרת של התלמוד" , ובו כתוב , בין השאר :

החשיבה התלמודית : לימוד בחברותא, מתוך התכוונות למטרה פרודוקטיבית ופתרון יצירתי של הבעיות העולות על הדרך. החיבור בין דרכי החשיבה של חכמי התלמוד לבין החשיבה היוצרת שבמהלך ההיסטוריה הניבה תגליות מדעיות, המצאות טכנולוגיות וחדשנות

חברתית. שיטות החשיבה היוצרת הן אוניברסליות ועובדות בכל התחומים ובכל הזמנים באותם אופנים. בכל בעיה ואתגר מסתתרת סתירה. זיהויה ויישובה המוצלח מניבים פתרונות יצירתיים לבעיות. החרפת הבעיה והצגתה כ"סתירה" או "קושיה" (בשיטה התלמודית) דווקא מקלה על מציאת פתרון יצירתי. **הגישה התלמודית הקלסית להפקת פתרונות היא ה"חילוק" – הפרדה בין ממדים של המציאות- בזמן, כמות, באופנים ובווריאציות. ההפרדות מניבות מגוון של פתרונות יצירתיים לבעיות. פתרונות כאלה מצויים ביסודם של רוב ההמצאות והחידושים בימינו ולמעשה בכל הדורות.** אך חכמי התורה ביקשו לפתור בעיות הלכתיות. בעולם הטכנולוגי והארגוני מדברים בגלוי על "אבולוציה" של מוצרים ותהליכים. בתלמוד האבולוציה קיימת - אך אינה מודגשת. היא אינה נושא ממוקד לדיון.

..... (חוזר)

(לדברי -)

מה למדנו? יהודי חילוני. חשוב לדעת ולזכור –

* בעולם ישנם חילונים רבים (שאינם שומרים מצוות או מבקרים בכנסיות – בתי כנסת) אך עדיין מאמינים בה'. ארה"ב, עם 300 מיליוני תושביה היא עדות לכך.

* היהודים כאומה או קהילה או בודדים, הצטיינו כ"עם הספר", בעיקר בגלל ידיעתם קרוא וכתוב, בגלל התורה שבע"פ ובגלל התורה שבכתב. כאשר תושבי העולם, בהכללה, היו בורים ועם-הארץ (פרט לכמרים ונזירים שלמדו ושימרו הידע), היהודים למדו, שאלו, חקרו, ביארו, הקשו והתווכחו. ושימרו הדברים של חכמי הלמידה (דורות שימרו הדברים בע"פ עד כתיבתם מאוחר יותר).

* זה ניכר גם כיום (לאחר למעלה מאלפים שנה לאחר הספירה), מי היו המובילים במדע? בתרבויות ובמהפכות החברתיות השונות בעולם? במקבלי הפרסים השונים בתחומים כה רבים. כמו פרסי "נובל" (היהודים, מקבלי הפרס, פי עשרים מהשיעור היחסי שלהם בעולם).

לכן, אתה לא סתם יהודי חילוני "חופשי" לדרכך בעולם. אתה "סוחר" אתך, דרך דורות רבים (למעשה מאז חרב הבית השני), **מסורת נכבדה של הצטיינות מובנית, תורשתית במובן הדורות - בהיותך יהודי.** התבוללות איננה רצויה. כי נולדת יהודי.

האם גדל היום, בישראל, יהודי "חדש" – יותר "ישראלי" ("כנעני" של פעם)? אשר איננו נדרש יותר לשמור על יהדותו (במובן הדתי. אך שומר על המסורת), כי הוא מצוי במולדתו הישנה? –

נושא שראוי שנעסוק בו.

יא. ההספד למאיר זורע (זרו) - 26 יוני 95

(ע"י הרצל שפיר)

החברים למאיר זורע
ע"י הרצל שפיר

26 יוני 95 (618-95)

זרו יקר,

זהו רגע קשה וכואב. נפגשנו לראשונה לפני 46 שנה. אתה מפקד ביה"ס לקצינים ואנכי (נער צעיר) צוער בקורס הקצינים. בתחילה מכרים ובהמשך חברים.

זוהי שיחה אחרונה בינינו. אני אומר ואתה לא תשיב. בין חברים לעתים מבט אחד מספיק. כל מיכה נראת מיותרת, הפעם היא הכרחית.

החיים אוסף של אירועים ההופכים לזכרונות. חלקם שיגרתיים, רגילים וחלקם בלתי שיגרתיים, מיוחדים, בלתי נשלטים, כיד הגורל.

באין ספור אירועים אתה קשור. תכנונים, סיורים, ימי מלחמה וקרב, תקופות כוננות ומתח; הדרכה והסברה; דיונים וויכוחים על עקרונות ומהות, ויכוחי אמת-מועילים, יחד (ואיך אפשר אחרת) עם ויכוחי סרק-ובוסר. פגישות עם חברים, שיחות-נפש כאב ושמחה; פגישות משפחה, נשים וילדים. כל אלה מצוירים לי בבהירות רבה דמותך המיוחדת זרו, כפי שהכרתי.

אדם מיוחד אתה זרו. יליד רומניה אך מכח הארץ. מבוניה ומקימיה האמתיים של המדינה.

אדם אמיץ, תקיף, חזק ועקשן. איש עקרונות הדבק בדרכו ואמונתו, הנלחם בכל האמצעים העומדים לרשותו, להשגת מטרותיו.

חברו. בך זרו מספר דמויות, תרכובת מיוחדת של אדם אחד, - ראשית - איש האדמה. התקלאי - החורש, זורע וקוצר. המסגר. הכבוש בפשטות, מכנסים קצרים, גופיה וסנדלים. איש המעשה, עובד הכפיים.

שנית - איש הצבא. המשמעת, התרגולות והנהלים היבשים. לבוש מסודר ומכופתר. הכובע על הראש וההצדעה כהלכה. איש השרות. ימים, שבועות וחדשים מחוץ לבית. נאמן לנושא ומוכן להקרבה.

שלישית - איש הספר והכתיבה. חושב, שואל ותוהה, בקי בספרות היפה ואוהב התנ"ך. איש הקריאה והכתיבה התמה. מעטים הכרתי שכל אות, מיכה ומשפט שכתבו, ביטאו כמוך האהבה והערכה לשפה העברית.

רביעית - איש עם ראייה מדינית, לאומית. השקפה ברורה על הנעשה בעולמינו ובמיוחד בארצינו. בהחלט לא עסקן, בהחלט לא איש פוליטי. שיכמת מחיר על עיסוק בפוליטיקה ונכונות. בתמורה השארת קמפוז של יושר, במוסר בו ערך זה איננו נחשב כנראה לערך עיקרי. למדיניות עצמה לא הגעת, אך את האהבת הארץ ושכמותה לרבים הנחלת.

חמישית - איש משפחה ומסגרת. בעל, אב וסבא. בבנים זרעך ערכי צדק, יושר ומוסר, ובהם נטעת האמונה בצדקת הדרך. איכנות לתפארת.

כל הדמויות האלה, לכאורה ניגודים, חברו אצלך יחדיו לשכמות אחת נפלאה. זה אתה זרו.

היו מפקדים רבים ~~אשר~~ שאת כשרונם הצבאי הערכתי. ואתה ביניהם.
מפקדים נוספים את תפיסתם-הטקטית, חשיבתם-האסטרטגית ותפיסתם הכוללת
הוקרתי. ואתה ביניהם.
אך מעטים המפקדים אותם כאנשים אהבתי.
אותך זרו, את כשרונך הצבאי הערכתי, את דרך חייך ותפיסתך הוקרתי ואותך
כבן-אדם אהבתי.

לפני שנים, דברנו על המוות. שיחה לא אופיינית לנו. דברנו על מוות
בלחימה, בתאונות וממחלות וזיקנה. וכאשר מדובר על מוות בלחימה.
לעולם אזכור איך נצרת יגונך על נפילתם של יונתן ויוחנן - בניך. כה
אופייני לך. כאב נורא זה השארת לעצמך.

על מוות בלחימה לא היה צורך בינינו להרבות במילים. על מוות מזקנה
ומחלה, שאכלנו, מתי יידע האדם כי קץ בחייו. אני עניתי בדרך השליכה
" כאשר אחוש כי אינני רוצה לראות יותר אדם וחבר קרוב, אדע כי אמרתי
די לחיים".

אתה ענית בדרך החיוב - " כאשר בבוקר השכם, אצא לגינה של נעמי, אראה
טיפת טל על גבעול של פרח, והדבר עוד ירגש אותי, אדע כי יש עוד טעם
לחיים, ויהיה מצבי הגופני אשר יהיה".

כאשר ראיתך באחרונה, חולה, חלש מאד, מסוגר עם עצמך, גחנתי אליך
ושאלתי, בשקט, " האם ביקורים אלה לרוחך? " משכת בכתפך וענית -
בלחש "זה בסדר". הבנתי ולא יספיק.

לבינינו עם נעמי והילדים.

שלום לך זרו.

יב. יום הולדת 161 שנה (הרצל - 86 , סיגלית 75)

54 שקפים (כולל נושאים מדיניים וביטחוניים)

לפתיחת המצגת - לחץ פעמיים על השקף הראשון לעיל

יג. יום הולדת 90 לעולש גילון

4 אוגוסט 2012, 19:30

ערב חגיגי – יום הולדת

עולש גילון בן 90

< ברכות

תכנית אמנותית – חלק I

< תפריט :

- חצילוני סירה , נוסח סוריה
- סביצה פרואני
- תפ"א בהרינג – שמנת (ולגימת וודקה)
- פולנטה ופטריות
- קציצות מלך ברוטב עגבניות
- בתוספת – אורז , כרובית ותפ"א- שום
- קרם כרמל , בלינצה – פירות יער

אמנות / ת – ע'ש'ח

* עוגת לוליטה , קפה / תה

* יינות :

- שרדונה , יקב בזלת הגולן , 2009
- רוזה Recanati 2010
- רוזה Lambrusco
- קברנה סוביניון – Carmel 2010 Private Collection
- מרלו , אדום יבש BarKan Galil
- Emerald Riesling, Dan Classic
- וודקה – רוסקי , סטנדרט פלטיניום.

יד. הרצל בן 80 - נושא דברים

* **תודות :** - על הגעת כולם לערב זה. אלה שהוזמנו הם כאן מתוך בחירה ולא לפי "ברירת מחדל".

- אני חייב לציין אותם שבאו במיוחד מרחוק – **דני ואשתו גלן** שבאו מאנגליה ;
רותי ודוד פיין ממעין ברוך, **יצחק וחסייה ובן-נחום** מחיפה.

- לפני שאשכח – תודות למארגנות הערב : **במיוחד לאורנה , אילנה ומירי.**

* **כיצד לשאת דברים :** היו לי מספר אפשרויות. בחרתי -

להציג את היכרותי עם הבאים , כנקודות התייחסות משפחתיות ואישיות , מתוך שבבי זיכרון ורכילות מהעבר וההווה. לכל קטע תהיה כותרת (הערכת זמן כ- 19 דקות).
כדי להתגבר על הקושי בזיכרון השמות והאירועים ובמגבלת הזמן, בא הצורך בהקראה (שלא כמנהגי).

* **היסטוריה משפחתית :**

-- בראשית שנות העשרים של המאה הקודמת הגיעה משפחה ציונית מרוסיה -
ההורים **צבי ומרים** שכטרמן , ואתם – **הבן אברהם ("אברשה")**, הבנות , לפי סדר:
בתיה , רחל ושושנה.

-- ב- 1929 נולד בן הזקונים **יוסף-הרצל** , לא בטוח שהיה זה ילד מתוכנן , אך מאחר ועובדתית כבר היה קיים , נאלצו לקבל אותו למשפחה.

-- כל הילדים התחתנו והקימו משפחות :

אברהם התחתן עם **שרה** ונולדו להם : **יצחק , אלינוער ותמי ;**

בתיה התחתנה עם **יורה** שפירא ונולד **דני ;**

רחל התחתנה עם **אריה** זונשיין ונולדו : **צביקה ונוני ;**

שושנה התחתנה עם **צבי** פדרמן ונולדו **יחיאל ועודד ;**

הרצל התחתן עם **אורה** ונולדו : **צביקה , אורנה ומירי ;**

(וכמו בפרשת "אלה תולדות" בתורה – כל אלה גם התחתנו והולידו ילדים והדור השלישי חלקו כבר סבא וסבתא).

בקיצור – מההורים **צבי ומרים** שכטרמן , בסיוע נשואי בני ובנות הזוג ,

הפכנו לעם רב בישראל , טרם ניצלנו זאת מסחרית).

* **הדוד הרצל :**

-- בגיל 7 הפכתי דוד ל**יצחקקל'** ואח"כ דוד ל**אלינוער , תמי , דני , צביקה ונוני ,**

יחיאל ועודד. לי לא היה דוד ולא הייתה לי דוגמא כיצד מתנהג דוד . גם בגיל 7 עדיין לא היו לי הידע והאמצעים. לכן כל אלה שאני הייתי דוד שלהם שיסלחו לי אם ציפו ליותר. זה מה יש.

-- יחד עם זאת עם חלק הייתה לי יותר קרבה , מניח כי זה גם בגלל הפרשי גיל שונים

וכן הקרבה שהייתה עם ההורים. לדוגמא **רחל ואריה** זונשיין נהגו לבוא אלינו

בשבתות לאכול ולשחק רמי . חגגו אתנו לילות הסדר בפסח , וגם לאחר מותם ,

צביקה זונשיין ומשפחתו וכן **נוני** חגגו אתנו את ערבי ליל הסדר.

-- רכילות : הסיפור של **דודה רחל על עודד.** רחל לבקשת שושנה אירחה בביתה לכמה

ימים את עודד. וכזכור שושנה הייתה בשלנית ומארחת למופת וגם פינקה את ילדיה.

ורחל מספרת : בשעה 9 עודד בא ואמר- דודה , עכשיו צריך מיץ גזר ; בשעה 11 –

מיץ אשכוליות ועוגה; צהרים – איזה יום היום ? יום רביעי - קציצות. וכן כך הלאה

משך כל היום והיום שלאחריו. רחל למדה מהו סדר קולינרי.

-- **יצחק וחסייה** שותפים לנסיעות רבות לחו"ל, במיוחד ל- SEEFELD באוסטריה. זה יוצא מוצלח בעיקר כי מתוך הארבע שניים לרוב שותקים ושתיים לא מפסיקות לדבר. המפליא כיצד מצליחות השתיים לשחזר כל שנה כמעט את אותם הדברים בשינוי הסגנון. פשוט תענוג להיות אתם.

יצחק'ה משמש הנווט ונהג המשנה (יושב ליד הנהג), הוא בדרך-כלל מנמנם בנסיעה אך הפלא ופלא הוא תמיד מתעורר בזמן לפני צומת או הצטלבות.

-- **אלינוער, ואהוד**. לאחר מות שרה, הפכה עקרת בית בגיל צעיר ביותר. עובדה שהשפיע להערכתי על עיסוקיה בהמשך. בתקופה מסוימת לקחה מנהיגות והחזיקה במסורת המשפחתית לארח לחג. סייעו לכך - החצר הגדולה בהרצלייה, כשרון הארגון והבישול שלה, והרצון להמשיך במסורת. מעשה שאני כזקן השבט, לא יכולתי לבצע. כפיצוי, תמיד התכבדתי לקדש על היין, ופרט למספר פעמים שהקראתי ברכות השייכות לחג אחר, הכול היה בסדר.

-- **תמי**, כאשר הייתה ילדה ראיתי אותה יותר. כיום אני מודה על השיחות הטלפוניות שלה, לרוב לאחר חזרה מנסיעותיה הרבות לחו"ל, ומפגשי המשפחות בשמחות.

* **החברים הראשונים:**

-- **זלמן ז"ל וציונה**. עם זלמן החלה ההיכרות עוד כנערים כאשר שיחקנו כדור סל בקבוצת עמירם וברית-מכבים עתיד, ואורה הייתה שחיינית באגודה, בת 16.5 כאשר כל הספורטאים, התגייסנו לגד' השלישי של הפלמ"ח. מאחר שגד' זה היה בנוי על הכשרות (בנים ובנות המיועדים לעלות לקרקע להתיישבות), גם אנחנו העירונים, קראנו לעצמנו "הכשרת ברוקלין" (ע"ש קפה-גלידריה בשם ברוקלין, בקצה רח' אלנבי בת"א, ליד הטיילת בים, שם היינו נפגשים לאכול גלידה). שנים רבות נמשכה הידידות, עם זלמן וציונה, כולל הילדים, בטיולים בארץ, בשחייה ובשייט, יחד רכשנו את סירת המפרש הראשונה, בה השתמשה בעיקר משפחת שפיר, זלמן לא אהב מים.

-- **רותי ודוד פיין**. רותי הייתה אתי בגד' השלישי בפלמ"ח. לאחר המלחמה, אני נישאתי לאורה ורותי לדוד. ושמרנו קשר. כאשר הייתי מח"ט 7, עברנו לגור בקיבוץ מעיין ברוך, למשך שנה, עם רותי ודוד. הילדים משני הצדדים בילו יחדיו. ושוב שמרנו קשר עם השנים, עד היום. דוד הוא פסל מחונן, ואני גאה כי לי, כאספן פרטי, יש האוסף הגדול ביותר של עבודותיו.

* **משפחות שלגר ולמדן:**

-- **ההורים של אורה שלגר, אסתר ואלכס**, גרו ברח' גנסין בת"א. שתי אחיות להם חנה הבכירה ואורה הצעירה. אהבתי את האם אסתר, אישה חכמה. זכור לי – בגיל 75 שכבה אסתר במיטה ואמרה לי "הרצל אני מרגישה כל כך צעירה, אך מצויה מוגבלת בגוף זקן, מה לעשות?". שנים אמירה זו רודפת אחרי, וכמעט משיגה אותי.

-- חנה נישאה לאברהם למדן. ונולדו יעקב (החי כיום בניו-יורק), חן ודרורה. תקופה מסוימת לקחתי חלק בחברת אוריון וראיתי את חן עובד קשה, בשכל בהתמדה ובחן. וכבר אז הוא אמר לי "אני אהיה מיליונר", והוא צדק. ילדי שומרים קשר עם הלמדנים.

* **משפחת שפיר**: עד שנת 1959 הייתי עדיין שכטרמן. לקראת נסיעתנו לקמברלי באנגליה, בהוראת בן-גוריון עברתי את שמי ל- שפיר. לו ידעתי כמה שפירים יהיו

בארץ מאז , יתכן והייתי נשאר שכטרמן.

-- עם אורה נולדו לנו שלושה ילדים – **צביקה , אורנה ומירי**. כולם נישאו והקימו משפחות : צביקה עם טל פז –נולדו דניאל , יהונתן וגילי ; אורנה עם יגאל קלגרד – נולדו ליאור, אילן(הנשוי לשירי) ועופר; מירי עם נחום בן-נחום ונולדו גיא , ענבל ויעל.

-- סה"כ תשעה נכדים ונין (יהלי , שנולד השנה . בן של אילן ושירי). אמרתי לאורנה אני בוודאי שמח להיות סבא-רבה , אך כמו בצבא אני דואג לשני דרגים מתחתי. אורנה ויגאל אתם עכשיו סבא וסבתא , אתם דואגים ליהלי, עבורי הוא כבר דרג שלישי).

-- נכון היה להקדיש עתה דברים על אורנה ויגאל , על טל , על מירי ונחומי , על דניאלה הבת של סיגלית , אותם אני אוהב ומעריך. אך אעשה זאת עוד במסגרת המשפחה המצומצמת , עם נושאים משלימים.

-- עם הנישואים של הבן והבנות , קבלנו את המחנותנים : **ווקה ושבע** , מקיבוץ נירים, אתם קשרים יפים וחמים ; את **צופיה וישראל**. צופיה האמה של טל , אתה פגישות משפחתיות רבות ; כפלג נוסף למשפחה של טל באים **רולי** אחותה **ועמית** בעלה , המתחרים אתי מדי פעם על אירוח בארץ ובחו"ל של טל והילדים. והמחותנים **שולה ו-חיים** בן-נחום אתם נפגשים תדיר לשמחות וארוחות.

-- אני גאה בתשעת הנכדים. ילדים טובים (בינתיים) , מחונכים (בינתיים) , תלמידים טובים ומצטיינים. משרתים את המדינה. הנוער של אורנה –ליאור שירתה בצנחנים, אילן שירת בשריון , עופר שירת בסיירת של חט' 7 (עליה פיקדתי בעבר). השתתף במלחמת לבנון השנייה. הנוער של טל –דניאל ויהונתן בקורס טייס , גילי מחכה לתורה ; אצל מירי – גיא משרת בצנחנים ביח' חבלה, השתתף במבצע "עופרת יצוקה". ענבל מתגייסת החודש לתפקיד מדריכת חי"ר. יעל תחכה לתורה.

-- בכל זאת מילה מיוחדת על טל שפיר . עם מותו של צביקה עמדה טל עם שלושה ילדים קטנים , במצב לא קל. היא קבלה את כל התמיכה שלנו. הפכה לבת נוספת במשפחה. אך הנטל העיקרי היה שלה. כל הכבוד לה על שמירת המשפחה וגידולה. -- בערבי שבתות הילדים והנכדים מתארחים אצלנו לארוחה מסורתית של ערב שבת (פרט לגרים בלכיש ודרומה). נהנים מהארוחות שסבא מבשל. תמיד – נרות , חלה ויין ,מרק עוף ואטריות , סלט פירות ועוגה , השינוי במנה העיקרית המתחלפת מדי יום שיש (לפי מחקר - המנה המועדפת "מקלובה").

* חברים מאמצע הדרך :

-- **דני ארז וכוכי** . דני היה כדורסלן נבחרת ישראל. נדמה לי כי אני הייתי אשם לגיוסו לצה"ל. הכרנו הילדים . ראינו ימים טובים . היו גם ימים לא קלים . כל השנים נשארנו בקשר חברי , ודני וכוכי - כך זה יימשך.

-- **נקדימון רביוב (או בקצרה "נקדי")**, לא יאומן , נקדי נהג שלי כבר 53 שנים , מאז 1956. היה אתי כאיש סדיר ומילואים , במפקדת גייסות השריון , בגד' טנקים 52 , באוגדה במלחמת "ששת-הימים", בצוות המפקד כאשר הייתי אלוף פיקוד דרום.

-- בתווך כאשר נסענו ב- 59 לאנגליה לקורס פיקוד ומטה, עבר נקדי לידיו של חברי זרו – האלוף זורע , שהיה אז אלוף פיקוד הצפון. נקדי מקורב למשפחה , שומר על קשר כל השנים ולאחרונה מצטרף אלי מדי חודש לטיולי שטח , שלא נשכח לנהוג.

-- **רותי קוטלר**. רותי וסיסי ז"ל חברים ושכנים בנווה-מגן רמה"ש. משפחות שגדלו ובילו יחד , מפגשי נשים מצד אחד , נסיעות גברים לשטח מצד שני. הרבה ערבי ריקודים ושירה בציבור. גם צער וקשיים. נשארים בקשר , בעיקר בזכות אורנה.

-- **ברכה** . ברכה וגרשון ז"ל , שכנים וחברים מהשכונה. גרים בדיוק מולנו. ילדים שגדלו יחד. גרשון בתפקיד "השריף" של הרחוב , היה חביב על כולנו; ברכה עם חוש הומור מפותח ממשיכה להיות שכנתנו.

*** המשפחה המורחבת -**

-- מבחינה אישית ומשפחתית עברתי 4 זעזועים – פציעתו הקשה של צביקה במלחמת יוה"כ"פ; מותה של אורה ב- 77; מותו של צביקה ב- 97; ולחיוב – הנישואין עם סיגלית, ב- 86.

-- **סיגלית** , או לפי הפספורט פריאל (או בערבית שלי "פריומה") , **באה ממשפחה בה 10 ילדים** , שלוש בנים ושבע אחיות. וכן הבת של סיגלית – דניאלה.

לא קל לקבל משפחה כה גדולה באופן פתאומי ובגיל מאוחר יחסית. זוהי משפחה היכולה ליצור חומר לטל-לנובלה משך שנים ארוכות. זוהי משפחה היכולה להיות עליזה, היודעת לצחוק, לשחק, להציג ולשמוח, או להוציא לשון. רק תנו להם הזדמנות. נציגי המשפחה כאן היום הם: **בתיה ושלמה** חרמון . נהגו לארח אותנו במספר שבתות עם אוכל מעולה. איפה ההמשך? **בתיה**, לאחר שיצאה לגמלאות - מספרת סיפורים ושרה שירים. **אסתר ויהודה ז"ל** , עבדו בעסקים המשפחתיים; נהגו לארח את כולם בימי חג – העצמאות, עם כיבוד משובח. **צבייה** – אצלה ערכו ערבי ריקודים ורכילות כל ערב יום-העצמאות, **רועי** (האח שחזר מברזיל, העובד כמו חמור עם סיגלית בירושלים) ו**יחזקאל** בן הזקונים של המשפחה, שהיה בין מקימי היישוב "נאות-סמדר" בדרום. כל אלה הם הנציגים של **משפחת ביבי** היום כאן. חמשת הנותרים במשפחה – חמולה נפרדת. וזהו.

- **כוכי** , קצינת משטרה לשעבר, בת הדוד של סיגלית, חברה טובה הקוראת בקפה. מספרת על פשע ופושעים. מכונה על ידי בשם החיבה "המכשפה", בגלל הקריאה בקפה. מבטיח לה עכשיו כי לאחר גיל 80 היא תוכל סופסוף לקרוא אצלי בקפה.

*** "עשרת המושבעים"** נקראים כך על ידי . ראשית - כולם חברים ותיקים וטובים, שנית הם נשבעו שהאוכל אצלי מחייב מפגש גסטרונומי, אחת לכמה חודשים.

אמנה אותם לפי וותק ההיכרות:

- **צבי ואילנה לופט**. צבי ואנכי שירתנו בפיקוד הדרום, בראשית שנות החמישים. חרשנו את הנגב. אני כקצין המבצעים וצבי כקצין ההדרכה של הפיקוד. צבי השתחרר אני המשכתי בשרות ושמרנו על קשר תמידי. אני אשם שצבי נשוי לאילנה, אני ערכתי היכרות ביניהם וכאשר הם חוגגים את יום הנישואין אני נמצא מטעמי ביטחון, רחוק בעיר אחרת. צבי הוא פסימיסט מובהק ואני אופטימיסט מושבע, זה מאפשר לנו, עם התפוכות במדינה, עשרות שנים של ויכוחים. **אילנה** כשרונית, רב גונית, מחזאית כתבנית וסופרת הבית. בזמנו, לאחר מלחמת יוה"כ"פ, הכנסתי לאגף המודיעין את המושג והמדור של "איפכא מסתברא". זו בדיוק אילנה. אתה תגיד א' היא תאמר ב', זה באופי.

-- תודות רבות מגיעות לצבי ואילנה, בתקופה בה הם גרו בארה"ב, על אירוח של אורה וצביקה לאחר מלחמת יוה"כ"פ, כאשר שהו בארה"ב בעניין שיקומו של צביקה לאחר פציעתו.

- **יענקלה ומלכה סגל**. הקשר נוצר בינינו ע"י זלמן. בזכותו הפכתי לקוח של בנק איגוד לישראל, כאשר יענקלה היה סגן מנהל הבנק. תמיד אזכור כאשר למדתי בסטנפורד – קליפורניה, איך הוא שמר על 100 עד 200 דולר שהצלחתי לחסוך מדי חודש ולשלוח מארה"ב לישראל. יעקב התייחס לזה כאילו זה היה מיליון דולר. יענקלה איש חברה מעולה, אכלן מצטיין, יינן ממשפחת יינות סגל, מספר בדיחות וסיפורים על כול

"אפרופו". הסיפור שלו – כיצד כילד, הלך עם אמו לקנות מכנסיים, בת"א של פעם, לפני קום המדינה, היא קלאסה אמיתית, שמדי כמה שנים תענוג לשמוע זאת שוב. יעקב ומלכה העזר החשוב לצדו, תמיד אתנו.

- **זאביק ורותי קורן.** זאב הצעיר בחבורת עשרת המושבעים, אך הכי מהיר באכילה ולכן תמיד מקבל המנות אחרון. זאביק היה הרל"ש שלי בהיותי ר' אכ"א, כולל במלחמת יוהכ"פ לפניה ואחריה. עוזר נאמן, חרוץ ויעיל ביותר. ומאז בגלגולים שונים, גם בהיותו מנכ"ל חב' שילוח, היינו בשכנות פיזית ועניינית. שנינו אוהבים כדורסל ולא במקרה את מכבי ת"א. והקשר נשמר עד היום, עם רותי, כחבר ובן המשפחה.

* **נשארתי עם האחרון חביב - סיגלית.**

-- סיגלית נכנסה לחיי לפני 23 שנה. יש לה מספר שמות, בהם היא משתמשת לפי הצורך:

פריאל; סיגלית פריאל; סיגלית שפיר, ובפספורט פריאל שפיר. בפספורט מופיע כי היא נולדה בעירק, יש שנת לידה אין החודש והיום. זה מאפשר לה לחגוג יוה"ל"ד מתי שבא לה. אך גם בעיכוב מתמיד בבדיקת הפספורטים.

-- אומרים שסיגלית שינתה במקצת את סגנון חיי, יותר פתיחות, יותר סלחנות וסובלנות, לא נורא עם מאחרים, (אך יש עדיין רבים שמבינים או פוחדים לאחר) יותר חופש לכולם וגם לה.

-- סיגלית עסוקה ועובדת כל היום. ובמקרה והזמן מותר לה היא מוצאת השתלמויות או קורסים להשתתף בהם. למדה לתופף (תמיד הייתי עוזב את הבית). כעת לומדת גיטרה ומדיטציה. (מדיטציה זה טוב). סיגלית השתלבה מצוין במשפחה, עם הבנות והנכדים. כל הכבוד.

-- השבוע כאשר הסתבר לנו כי אנו נשואים כבר 23 שנה, אמרתי "מפליא שעדיין לא הרגתי אותך" וסיגלית עונה לי "מה היית עושה בלעדי" ואני עניתי "הייתי ממציא אותך". האמת שכתבתי פיליטון בשם "מיומנו של בעל גבוה או עזוב", בנוסח של דן בן-אמוץ, אך למרבית הנוכחיים כאן חסר הרקע להבנה ולכן לא הפעם.

יש מישוהו שלא הזכרתי ?

ושוב תודה לכולם, אם יש שאלות או הערות, זה הזמן.

טו. דוד בן גוריון (ב.ג.)

(1220-03)

דוד בן-גוריון (גרין)

- נולד – בפלונסק, פולין ב- 16 אוק' 1886
 - עלה ארצה בספט' 1906
 - נפטר בדצמ' 1973, בשדה בוקר, שם גם נקבר.
-

1. מוסדות הקשורים לשמו של ב.ג. :
 - א. אוניברסיטה בן-גוריון בנגב;
 - ב. מכון ב.ג., קריית שדה-בוקר בנגב, - יחידה אקדמאית נפרדת מאוניברסיטה בן-גוריון, - מחקר והוראה אקדמאית של הציונות ומדינת ישראל.
 - ג. המכללה האקדמאית "ספיר" – קמפוס כפרי בו 12 מוסדות לימוד שונים, לידו מפעל היי-טק של חב' "אמדוקס", וחממה טכנולוגית עם 3 חב' סטרט-אפ.
2. דברים כלליים על ב.ג. ודעותיו העקרוניות :
 - א. ב.ג. תבע הגשמה וחלוציות. יכולת לשלב מורשת לאומית-יהודית עם ערכים של צדק, שוויון חברתי ודמוקרטיה. "בלי יישוב הדרום והנגב לא יתכן ביטחון המדינה ולא נגיע לעצמאות כלכלית".
 - ב. ב.ג. היה איש הארגון והמעשה, בראיית חזון ריאליסטי. הרצל ייסד את "מדינת-היהודים"; וייצמן השיג ההכרה הבינ"ל בישראל; ב.ג. היה מנהיג תנועת-הפועלים, אשר יסדה את ההסתדרות (שהייתה בתקופתה עמוד-השדרה של המערכת הפוליטית – היישובית); ב.ג. היה מאנשי המעשה, אשר הביאו להקמת מדינת ישראל.
 - ג. ב.ג. היה חילוני בעקרונותיו ובאורח חייו, אך ידע כי לאמת הדתית יש חשיבות רבה במאמץ הלאומי לבניית חברה יהודית חדשה בא"י. לכן קירב וויתר רבות למפלגות הדתיות.
 - ד. ב.ג. החליט על הקמת צבא-העם, צה"ל, בדגש על צבא מילואים. ביטל את הפלמ"ח, אצ"ל והלח"י שילב את אנשיהם בצה"ל. פיתח, עם שמעון פרס, את האופציה הגרעינית.
 - ד. בוויכוח האם לאפשר עליה חופשית או עליה איכותית, דגל בעליה חופשית. תוך 5 שנים 48-53, ע"י הגירה המונית, שולשה האוכלוסייה בישראל.
 - ה. התנגד למדינת "גוש דן". דגל בחברה מתקדמת המתבססת על פריפריה גיאוגרפית וחברתית ע"י פיתוח הגליל והנגב.
3. ב.ג. לפני הקמת המדינה :
 - א. בתום מלח"ע 1, בריטניה קבלה המנדט על א"י, בהנחה כי תסייע ליהודים לבנות לעצמם בית-לאומי בא"י. התנועה הציונית דגלה בפיתוח כלכלי-ליברלי, בעיקר ע"י ההון היהודי שישקיע. ב.ג. חשב ועשה אחרת, - לבנות באמצעות "חברת-עובדים". הוקמו : קופת-חולים; תנובה; ההתיישבות העובדת; המשקים – הקיבוצים; ההגנה; סולל-בונה ועוד, - אלה היוו התשתית הפיזית והארגונית להקמת מדינת ישראל.
 - ב. ב.ג. הסכים לתכנית החלוקה של א"י (בעוד רבים בתנועה וביישוב העברי, התנגדו לו); זה הביא לפריצת דרך מדינית שבזכותה, בהמשך, הקמת המדינה הפכה למציאות. בישיבת המועצה הלאומית (הממשלה הזמנית), הוחלט על הכרזת המדינה ברוב של קול אחד בלבד.

4. תאריכי מפתח – ב.ג. והמדינה שבדרך :

- א. עלה לישראל בספט' 1906, בהיותו בן 20. אז א"י תחת שלטון האימפריה העות'מנית. הולך לפ"ת המושבה. נבחר לוועד המרכזי של מפלגת "פועלי ציון" בא"י. אח"כ עובר לסג'רה בגליל התחתון לעבודה בשדות.
- ב. ב- 1912, ב.ג. לומד בקושטא (איסטנבול), לימודי משפטים. ב- 1914 פורצת מלח"ע 1, ב.ג. מגורש ע"י הטורקים לאלכסנדריה, בגלל ציונות והיותו נתין רוסי (רוסיה לחמה כנגד טורקיה). עבר לארה"ב, יחד עם יצחק בן-צבי, כדי לגייס צעירים לפעילות בא"י.
- ג. ב- 1917 פוגש ב.ג. בפולה מונבז ונושא אותה לאישה. ב.ג. ובן-צבי מארגנים תנועת התנדבות בארה"ב, גיוס לגד' עברי שיסייע לבריטים לכבוש את א"י, על רקע הצהרת בלפור.
- ד. ב.ג. פוגש בברל כצנלסון ומציע לו לפעול ביחד למען איחוד הפועלים וארגונם. הופכים לידידים ומשתפים פעולה עד מותו של ברל בשנת 1944. א"י לאחר מלח"ע 1, תחת מנדט בריטי – כשלטון צבאי.
- ה. בנוב' 1918 חוזר ב.ג. לא"י. ב- 1920, מוחלף השלטון הצבאי בשלטון אזרחי – כנציב העליון מתמנה היהודי האנגלי – הרברט סמואל.
- ו. ב- 1919 מקים ב.ג. עם ברל כצנלסון את "אחדות העבודה". ב- 1921 מוקמת "ההסתדרות", כארגון מקצועי; מוקמים – קופת חולים, המשכיר, ארגון ההגנה (כבר ב-1920). ב- 1930 מתאחדות שתי מפלגות הפועלים: "הפועל הצעיר" ו"אחדות העבודה", ומוקמת מפלגת מפא"י, (מפלגת פועלי א"י). ב.ג. מתמנה למנהיג המפלגה, והוא בן 46.
- ז. מאורעות תרפ"ט – 1929, 133 יהודים נהרגים ו- 104 ערבים (רובם נהרגו ע"י הבריטים). 1936-1939 : מאורעות, המרד הערבי הגדול כנגד הבריטים התומכים בהקמת בית-לאומי בא"י; "מדיניות ההבלגה" – המדיניות – ההתאפקות של הישוב העברי מול פעולות הערבים.
- ח. 1937 – ועדת חקירה ממלכתית בריטית, ועדת "פיל", ממליצה על חלוקת א"י לשתי מדינות, יהודית וערבית. ב.ג. תומך בתכנית החלוקה במטרה להקים מדינה יהודית ולהציל את יהודי אירופה, נוכח הנאציזם. הערבים לא מקבלים תכנית החלוקה. הבריטים, נוכח ענני המלחמה באירופה, נסוגים מהצעת החלוקה.
- ט. 1 ספט' 1939 פורצת מלח"ע 2. ב.ג. – קובע: יש לשות"פ עם בריטניה נגד הנאצים ולהיאבק נגד בריטניה בכל הקשור לעליה והתיישבות בא"י.
"עלינו לעזור לאנגלים במלחמתם כאילו לא היה 'ספר לבן' (הגבלת העלייה), ועלינו לעמוד נגד 'הספר הלבן' כאילו לא הייתה מלחמה" (פרס נוהג להשתמש בהקבלה זו לעתים קרובות).
- י. ב- 1942 נערכת ועידת ציוני אמריקה, נערכת "תכנית בלטימור", שעיקרה: הקמת כוח יהודי צבאי; פתרון צודק לבעיית חוסר המולדת של העם היהודי; העברת הסמכות על העלייה ופיתוח א"י לידי "הסוכנות היהודית"; מטרת התנועה הציונית – הקמת מדינה יהודית.
- יא. התפלגות ראשונה במפא"י, יצחק טבנקין והקיבוץ המאוחד – "סיעה ב" – התנועה לאחדות העבודה.
- יב. 1944 – לאחר מאמצים רבים הוסכם על הקמת החי"ל : החטיבה (הבריגדה) היהודית הלוחמת; הוקם האצ"ל (הארגון הצבאי הלאומי), והלח"י (לוחמי חירות ישראל). ב.ג. לוחם כנגד "הפורשים" (ממרות "ההגנה") – "הסזון". הותר משקע מר ביחסים בתוך היישוב היהודי.
- יג. 8 מאי 1945 – גרמניה נכנעת ללא תנאי. למרות ממדי החורבן שפקד את יהודי אירופה, הממשלה החדשה בבריטניה, מאשרת את הגבלות "הספר הלבן". החלו פעולות מתואמות של ההגנה – האצ"ל – הלח"י, כ"תנועת המרי העברי", כנגד הבריטים בא"י, עד אמצע שנת 46, לאחר מכן חזרו, כל ארגון לפעול בנפרד. ההגנה מתחילה לקנות ולאגור נשק ומכוונות לייצור נשק ותחמושת (תחילתה של התע"ש).
- יד. 29 יוני 1946 – "השבת השחורה", עוצר על יישובים יהודיים, חיפושים לגילוי נשק, מנהיגים רבים נעצרים. (באותו יום, אחה"צ, חזרנו, במסגרת ביה"ס הימי, מהפלגה בים, לקיסריה, ולא נעצרנו). בסוף שנת 1946 מתמנה ב.ג. לאחראי לתיק הביטחון, בנוסף לתפקידו כיו"ר הסוכנות.
- טו. אפר' 1947 – ממנה האו"ם ועדה מיוחדת לבדיקת בעיית א"י (אונסקופ). ב.ג. מתכונן לוועידה זו ומשכנע את "אגודת ישראל", שהייתה תנועה חרדית, לא ציונית, שנציגיה הזומנו להופיע בפני הוועידה, שלא יסתרו בדבריהם את דברי הסוכנות היהודית, והם מנסחים מסמך כללי הקובע : שמירת שבת ברשות הרבים; כשרות; דיני אישות ע"פ דיני התורה; וכן חינוך עצמאי לחרדים. מסמך הנחשב, עד היום כמביע את הבסיס ל- "סטטוס קוו" בין דתיים לחילוניים.

- טז. ב- 29 לנוב' – כ"ט נוב' 1947 – החליטה עצרת האו"מ על חלוקת א"י לשתי מדינות, יהודית וערבית, וביום המחרת מתחילה מלחמת העצמאות.
- יז. 1948 – הבריטים מתכוננים ליציאה מא"י. ב.ג. יוזם את המבצע ההתקפי הראשון במלחמה, מבצע "נחשון" לפתיחת הדרך לירושלים.

5. תאריכי מפתח – ב.ג. והמדינה :

- א. ב- 14 מאי 1948 – ה' אייר, הכריז ב.ג. על הקמת מדינת ישראל, ע"י מנהלת העם (הממשלה הזמנית), בה היו מיוצגים כל הזרמים ביישוב היהודי. עם ההכרזה על הקמת המדינה החלו הערבים לתקוף את המדינה. ב- 26 מאי 48, ניתנה הפקודה על הקמת צה"ל.
- ב. מאבק פנימי חריף מתנהל על פירוק הפלמ"ח והאצ"ל. לאחר משבר חריף במטכ"ל ועם אלופי הפלמ"ח, יחידות הפלמ"ח מפורקות. "אלטלנה" ספינה שהאצ"ל ארגן, עם נשק תחמושת ועולים, הגיעה מצרפת לחוף ת"א. האצ"ל דרש כי הכול יועבר ליחידותיו בצה"ל, וכן לאצ"ל בירושלים (שם טרם פורקו המחזרות). צה"ל סירב, ב.ג. מורה להפגז הספינה והיא טובעת מול חוף ת"א, 17 אנשים נהרגים והנשק אבד. מאוחר יותר משתלבים כל אנשי אצ"ל במסגרת יחידות צה"ל.
- ג. ב.ג. מחליט על שחרור מספר קצוב של בני ישיבות משירות בצבא, כדי שיוכלו להמשיך ללמוד, לפי דרישת הרבנים, שהישיבות לא יסגרו. ב.ג. מושפע מהעובדה של הרס הישיבות באירופה בתקופת השואה, ומאשר הבקשה. החלטה זו הביאה בהמשך לשחרור כללי של כל בני-הישיבות.
- ד. 1949 – המוני עולים מגיעים לישראל – ניצולי השואה מאירופה ועולים מארצות האיסלם. עד שנת 1952 מוכפלת האוכלוסייה בישראל. נחתמים הסכמי שביתת-נשק עם מצרים, ירדן, לבנון וסוריה. ב- ינואר 49, הבחירות הראשונות במדינה. ב.ג. נבחר עם מפא"י כראש הממשלה הראשון בישראל. ב- 21 ספט' 49 – נחקק חוק חינוך חובה. משרדי הממשלה עוברים לירושלים (למרות התנגדות שרה"ח – מ.שרת).
- ננקטים צעדים כלכליים חריפים, תקופת "הצנע", קיצוב בהספקת מוצרים בסיסיים, נמשך עד סוף שנת 1950.
- ה. מתקבל חוק השילומים מגרמניה, בהתנגדות אלימה של הימין – תנועת חירות עם בגין בראשה.
- ו. ביוזמת ב.ג. ב- 1953 נחקק חוק חינוך חובה, חינוך, ממלכתי, לניתוק הקשר בין ביה"ס למפלגות ותנועות אידיוולוגיות. החוק מאפשר לבחור בין חינוך בסיסי לבין חינוך דתי, במסגרת ממלכתית, וכן חינוך עצמאי – לחרדים. ב.ג. : "היסודות עליהם צריכים להיבנות בתי"ס בישראל: תרבות ישראל; אישיות המדע; מלאכה – עבודה חקלאית; אהבת מולדת; הכשרה חלוצית; אחווה יהודית ואנושית.
- ז. בסוף 1953 – ב.ג. בן 67, מתפטר מראשות הממשלה ומצטרף לקבוצ' שדה-בוקר שבנגב. ב-1955 חוזר ב.ג. לממשלה כשרהב"ט לאחר "העסק הביש" במצרים והתפטרות פנחס לבון מתפקיד שרהב"ט. ובסוף יולי 55, לאחר הבחירות, חוזר ב.ג. לתפקיד רה"מ ושרהב"ט, ומשה שרת מתמנה כשר החוץ.
- ח. ביוני 1956, מודיע נשיא מצרים – ג'מאל עבדול נאצר, על הלאמת תעלת סואץ ע"י מצרים, שהייתה בשליטת בריטניה וצרפת. נוכח התעצמות מצרים וחזירות הפדאיון, בעקבות מרצות עזה, והחשש מהכנת "סיבוב שני" ע"י ארצות ערב, מסכים ב.ג. להצעת צרפת ובריטניה שישראל תפתח במלחמה ותאיים על התעלה, בעוד בריטניה וצרפת הצטרפו כדי לכבוש ולהגן על תעלת סואץ. באוק' 56, החל מבצע "קדש". צה"ל כובש את חצי האי סיני, אך נסוג ממנו, בהדרגה עד מרץ 57, תוצאת לחץ המדינות ובמיוחד ארה"ב.
- ט. לפי ב.ג., מה השגנו במבצע זה : "הכרת חלק גדול ממדינות העולם בזכותה של ישראל לשיט חופשי וזכותנו להגן על שיט זה; בנין אילת כנמל ויישוב הנגב; מחקר גרעיני לצורכי שלום ושט"פ בנושא זה עם צרפת; הכרת חלק גדול מהעולם בבעיית הביטחון של ישראל וסכנת הפדאיון; הכבוד הישראלי – יצא ברכוש גדול."
- י. 1958 – המשבר "מיהו יהודי" ? פנית ב.ג. ל- 50 חכמי ישראל ובחו"ל בשאלה זו, וכתוצאה, בשנת 1959 מנחה ב.ג. שיש לדרוש הוכחות ליהדותו של העולה החדש לישראל (ולא להסתפק בהצהרתו). נמנע משבר חמור עם הדתיים.

- יא. 1959 - בחירות. ב.ג. מקרב שני צעירים : משה דיין ושמעון פרס;
 בסיסמא "תגידו כן לזקן" זכתה מפא"י ב- 47 מנדטים לכנסת.
 יב. 1960 - מתקיים שת"פ בין שארל דה-גול ו- ב.ג., נוצר הבסיס לפיתוח הגרעיני.
 6. אחרית :
- א. ב- 1963, בגיל 77, מחליט ב.ג. להתפטר מתפקידו כרוה"מ ושרהב"ט וחוזר לביתו בשדה-בוקר.
 הטענה - צרכים אישיים, מטעמי בריאות וקשיי - תפקוד. מחליפו - לוי אשכול (מי שהיה שר
 אוצר).
- ב. ב- 1965, על רקע "פרשת לבון" ודרישת ב.ג. להקמת ועדת חקירה ממלכתית - משפטית, הוא
 מקים את מפלגת רפ"י, וזוכה בבחירות ב- 10 מנדטים לכנסת. משמש כח"כ מטעם רפ"י בכנסת.
- ג. 1967 - תקופת ההמתנה לפני מלחמת "ששת הימים". ב.ג. נגד היציאה למלחמה.
 פולה בן-גוריון, בת 76, נפטרה.
- ד. ב.ג. בגיל 85, מתפטר מהכנסת, פורש מפעילות פוליטית ומקדיש זמנו לכתיבת זיכרונותיו, בשדה
 בוקר. בגיל 87 - בדצמ' 73, נפטר ב.ג. ונקבר במדרשת ב.ג. בשדה בוקר, ליד רעייתו.
 על קברו ציווה לציין רק דבר אחד : "עלה ארצה בתרס"ו" (בעיני ב.ג. הייתה זו ההחלטה
 המרכזית והמעשה העיקרי שעשה בחייו).

* * *

טז. מכתב לאלהו סחרוב

Herzl Shafir

(318-12)
18 מרץ 2012

אלהו סחרוב ,

שמחתי להיווכח שלאחר שנים חזרת לפעול ולחדש קשר.
ושוב חומר חדש ומעודכן עם חומר ישן , בדומה ליין משובח.
חזרתי לקרוא דעתם של גדולים על מעשיך. הכול כבר נאמר.
נפלא לראותך עדיין נמרץ , עקשן וממשיך במשימה.

כול הכבוד ,

אלוף (מיל) / רב ניצב (גימ) הרצל שפיר

* * *

יז . ברכות - הרצל בן 75

למי תודה למי ברכה

■ לאורנה, מירי, טל ויגאל -

על ערב נפלא ומרגש, על התכנון - הארגון - והביצוע ,

על האוכל - המאפים - והעוגות,

על ההופעות - הנכדים - והשירה ,

ועל היותכם כה נפלאים, -

על כל אלה ,

תודתי העמוקה,

אבא הרצל, בן 75

04.11.10

* * *

י"ח. הזמנה לחמין (טשולט)

אל: יעקב סגל
עולש גילון
צבי לופט
זאב קורן

הודעת אירוע

ביום השבת - 24 לאפריל 2010 :

בשעה 12:30 , מוזמנים לחמין (טשולט)
האחרון לחורף 2010

(אפשר להביא נשים)

בביתם של סיגלית והרצל שפיר

בברכה

סיגלית והרצל שפיר
(גודל האותיות כגודל המאמץ)

במידה ויענו בחיוב רק 50%
האירוע יידחה לתאריך אחר

* * *

* נכדות - הזמנה לקניות

לענבל ויעל היקרות

אתן מוזמנות
כמתנת יום-הולדת

למסע קניות בקניון עם סבא

ינואר 08

* * *

יט. 80 שנה לכפר יעבץ

הרצל שפיר

(80 כפר יעבץ)

אל: הוועדה לאירועי ה-80 למושב כפר יעבץ

מכובדי ,

בשם כל צאצאי צבי שטרמן ז"ל , גואל , מקים ומיישב כפר יעבץ

אנו שמחים וגאים לחגוג אתכם גבורות **למושב כפר – יעבץ**

לצערי נבצר ממני להשתתף אישית בחגיגות

הייתי בן שלוש כאשר "השתתפתי" בחגיגת העלייה על הקרקע ונטיעת עצי ההדר.

תלאות , סבל ובעיות לא חסרו , הן בתקופת ההקמה והן במלחמת העצמאות ואחריה

אך המקימים, העולים החדשים – התושבים , צלחו הקשיים והצליחו למופת

כיום כפר יעבץ מושב לתפארת

היום חוגגים ומחר ממשיכים ואנו אתכם תמיד

אלוף (מיל) / רב ניצב (גימ')
הרצל שפיר

* * *

כ. הרצל בן 85 – נושא דברים

10 יולי 2014 - "הפרדס הקסום" (כפר מעש)

* **תודות :** - על הגעת כולם לערב זה. תודה (ידוע גם שכולם יבואו , כי הלילה אין כדורגל).

תחילה נרים כוסית לחיים , לחיי כל הנוכחים כאן הערב. אני אדבר כ- 20 דקות.
ביום ההולדת 80 אמרתי הדברים הבאים בפתחה :

* **כיצד לשאת דברים :** היו לי שלוש אפשרויות –

I. לתאר בקצרה את הפרקים העיקריים של חיי ;

או - אפשרות שנייה :

II. להציג את "האני מאמין" שלי ביחס לחיים , מסורת, אמונות ומציאות , מה קורה במדינה .

או- אפשרות שלישית :

III. להציג את היכרותי עם הבאים - המוזמנים, תוך התייחסות ושבבי זיכרון ורכילות מהעבר וההווה .

בחרתי אז באפשרות השלישית , להציג את היכרותי עם הבאים - המוזמנים , וכדי להתגבר על הקושי בביצוע ובמגבלת הזמן העדפתי להקריא, שלא כמנהגי. כפי שאני עושה עכשיו.

**מאחר והפעם באו מוזמנים נוספים, כולל כאלה שלא יכלו לבוא בפעם הקודמת -
- אני חייב לציין אותם כאן, כפי שעשיתי ביום ההולדת 80 :**

-- **ריטה שפיגל**, באה במיוחד מ-לוס אנג'לס . ההתחלה היא ההיכרות עם הוריה . **אייב שפיגל**, ציוני גדול ותורם גדול לישראל. בין היתר הקים את ביתן הילדים במוזיאון השואה בירושלים, את הגן בחוף ת"א ועוד. אירחתי את שפיגל בביקוריו בישראל ובסיני (כאשר הייתי אלוף פיקוד הדרום), והתארחתי בביתם ב- לוס אנג'לס , כולל בשנה בה למדתי באוניברסיטה של סטנפורד בקליפורניה.

ריטה, הבת של אייב שפיגל , הגיעה לישראל , בסוף שנות השבעים , כנערה צעירה , דינמית וחצופה . גרה , עבדה ולמדה בירושלים. שוחחנו רבות על ישראל ; על הוריה ואחיה , על הלימודים והעבודה שלה באוניברסיטה. ומאז מתקיים הקשר בינינו שהתחזק לאחר מותו של אביה- אייב, וגם בנה – רון –

עשה טירונות בצה"ל ומבקר תכופות בישראל. ריטה מטפלת עתה , במקום אביה בענייני התפוצות והשואה בישראל, דבר שמחייב אותה לביקורים בישראל. כאשר ריטה בארץ היא אורחת קבועה לארוחות השבת והסעודות המשפחתיים. אני מלא הערכה ותודה על בואה של ריטה מארה"ב , במיוחד לערב זה. יש בינינו , גם עם סיגלית ודניאלה , קשר אמיץ, וכך זה ימשך.

אורי וברוריה אמיתי ממטולה . קשה לי לאתר מתי נפגשנו לראשונה. כילד ביקרתי רבות בצפת, עם הורי והכרתי את העיר וחלק מתושביה. לאחר מכן, נלחמתי במלחמת השחרור, בין היתר, בצפת. שנים אח"כ נהגנו לבוא למלון מרכזי בצפת של משפחת מייבר, קרובים של אורי. שנים באנו גם למטולה שם מתגורר אורי ואחיו וכן גרה שם אחותו ומשפחתה, אתם נהגנו לשהות ולבלות (מודה, גם במשחקי קלפים). עם אורי וברוריה נסענו יחד גם לחו"ל - לגרמניה ואוסטריה; במטולה התארחנו בביתם, כאשר העמידו לרשותנו דירת חמד, בקומה השנייה, עם מרפסת ונוף ישיר על בקעת הלבנון. במטולה ביקרנו תדיר במסעדה הלבנונית של ברוריה – תמיד אוכל מצוין; וכיום באים למסעדת הברשים, אולי הטובה ביותר בישראל בשם "התחנה" במטולה, המנוהלת ע"י הבן הצעיר.

מלי ובוב לובוב מהרצליה. מלי שכנה מנווה-מגן הוותיקה. כאשר עשיתי הסבה לשריון בראשית שנות החמישים, בעלה אז- עוזי, היה המדריך שלי לתותחנות טנקים ומלי המורה היפה שלי לריקודים. שמרנו קשר גם בימים לא קלים. בעקיפין אני אשמ בנשואי מלי לבוב. הסיפור ארוך ומסובך, אך בקיצור אומר - זה קשור למשטרה- בה שרתה מלי, ובבוב שהיה אז בארה"ב פרופסור שעסק בפסיכולוגיה, גם של כלבים. בוב, לאחר מלחמת יוה"כ"פ, זומן על ידינו לישראל, לסייע באמון ותפעול כלבים בשירות צה"ל והמשטרה מלי ובוב נפגשו, ומאז טוב לשניהם. בוב, עד לאחרונה, כפרופסור, לימד וחקר באוניברסיטה ת"א. מדי פעם שיחקנו אף טניס. בוב משחק גם כיום. מלי טיפוס מיוחד, עם קהל מעריצים גדול. היינו בקשר במהלך השנים ועדיין שומרים על הקשר.

יעל בחנה – יעל, ובעלה יוסף ז"ל, מהמחזור השני של מייסדי נווה-מגן ברמה"ש, אך עדיין נחשבים לוותיקים. השכנה הכי קרובה אלינו גם פיזית, גדר ליד גדר. יוסף בעלה, גם הוא יוצא צבא הקבע. בעל ידי זהב. כל מה שאפשר לעשות או לקלקל בבית הוא עשה, כולל יצר דמויות – מוקטנות יפיפיות. יוסף נפטר לפני כשנתיים. הילדים שלהם – צביקה (טייס בצה"ל ובאל-על), אפרת מעצבת – פנים, וורד האחות הכי מסורה בבי"ח, גדלו בצמוד לילדי, צביקה בחנה היה קרוב יותר בגיל לאורנה. יעל בחנה – מייצגת בכבוד את דור הוותיקים, תמיד עוזרת (המפתח של הבית שלנו תמיד אצלה), סיגלית ויעל שומרים על קשר הדוק, החל בחצר וגמור בבית ליד כוס תה ועוגה (שגם אני נהנה ממנה, מדי פעם).

רותי ודוד פיין. שוב תודה על הגעה מרחוק, ממעיין ברוך.

ועכשיו בהקשר ליום-ההולדת. לאחר גיל 60 פלוס, כאשר נפגשים ידידים מאותה שכבת גיל. שואלים בנימוס "מה שלומך?" ואם אתה לא נזהר וגם אתה שואל "מה שלומך" – אתה בבעיה. הוא עונה ברצינות ובהרחבה. דבר דומה קורה כאשר אתה נשאל "יש לך נכדים"? , תבין מיד, שגם אתה תשמע על כל הנכדים שלו (והשד יודע כמה נכדים יש לו).

חוגגים היום 85, חגגנו 80, ולפני כן חגגנו 70, במסגרת משפחתית יותר מצומצמת. מה השמחה הזו?

אתם שואלים "מה שלומי", טוב אני אסביר, -
בהיסטוריה המשפחתית – אבא, צבי שכטרמן נפטר בגיל 59, גם אותי חיפשו בגיל הזה.
בשנת 1988, אני בן 59, הייתי בבדיקה שגרתית בשיבא. אמרו צריך לבצע צנתור.
ביצעו, אמרו אתה נשאר בבי"ח. למחרת ניתוח לב-פתוח. פרופ' גור ניתח, מתמחה צעיר
– דר' אמיר שחר, מלווה אותי בהמשך, עד היום. אני שואל את אמיר – מה עכשיו,
הניתוח הצליח? אמיר משיב – נדע אחרי 5 שנים. עברו 5 שנים, השנה כבר 1992,
הכול נראה בסדר, שנת 2000 נראית באופק, שנה בהחלט שנה מיוחדת. ואני שואל –
אני מגיע לאלף השנייה? אמיר עונה – תגיע קודם לגיל 70 ב-1999. שנה לפני שנת
האלפיים. הגעתי – עשו לי מסיבת יום הולדת 70, צנועה משפחתית קטנה. כעבור שנה גם
הגעתי לשנת 2000. התגברתי על המכשול המשפחתי של גיל 59.

אברשה אחי נפטר בגיל 76. בשנת 2005 גם אני מגיע לגיל 76, ושוב חיפשו אותי,
הפעם ברצינות רבה. קבלתי דום-לב. ההוא למעלה לא ידע שזה תפס אותי בדיוק בביקור
במרפאת קופת חולים כללית בהרצליה, בקומה מעל מח' הלב. (מה היה באם זה היה קורה
חמש דקות קודם ואני במגרש החנייה), עשו החיאה ראשונה, שלחו אותי לבי"ח מאיר
בכפ"ס, אני ללא הכרה, הזעיקו את המשפחה להיפרד. באו להיפרד, אני לא ראיתי
אותם. כעבור כמה שעות נוספות התעוררתי, תוך דקות, התבדחתי עם הצוות הרפואי,
הם נראו מודאגים שמא העליזות שלי, מעידה על פגיעה במוח. תוך מספר ימים ביצעו
עוד צנתור – לחדש קווי הדם בלב, וליתר ביטחון שתלו לי בחזה דפיברילטור – בעל
פעילות כפולה.

וכל זה קרה, כנראה, מפני שלא עשו לי חגיגת יום-הולדת 75. אבל התגברתי גם על
המכשול המשפחתי של גיל 76.

ההוא למעלה לא היה בטוח שהמכשיר ליד הלב, אכן פועל, לכן 3 שנים, אחר כך,
בשנת 2008, בשעת הליכה, במרחק של כ-40 מ' מהבית, קפץ הדופק, למספרים שלא
יכולתי לספור. והמכשיר פעל, את המכה החשמלית הראשונה הרגשתי כמו שירו בי כדור,
התקפלתי בעמידה, אך המשכתי ללכת, ועד שהגעתי הביתה הוא פעל עוד 3 פעמים,
אמנם בעוצמה פחותה יותר, והפעם הרביעית פעל כאשר התיישבתי בבית במשרד, ליד
השולחן. התקשרתי בשקט ל- שח"ל, אמרו לי לנשום עמוק. אמרתי שאת זה אני עושה
כבר קודם. ועכשיו שיבואו. באו, פוניתי לבי"ח מאיר, שם הוסדר שהמכשיר יפעל
מוקדם יותר גם כאשר הדופק רץ למעלה.

לכן כאשר שואלים אותי "מה שלומך", אני עונה מוטב שלא אספר. אבל לכם, כאשר
חוגגים 85 – מוכרחים.

ושואלים – בגיל 90, נעשה לך, או אתה תעשה, שוב יום הולדת? אני עונה – לתכנן
יותר.

* * *